

Новине српске

МОСТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 62 | Година 17 | Јун 2021

СКД Сава Храстник
Литерарно музичко вече

СКПД Свети Сава Крањ
Монодрама Мртво море

Почело је помало

Послије вишемјесечног одсуства због мјера које су предузете у вези са пандемијом корона вируса полако се буди и културна и друга дјелатност по српским друштвима. За сада активностима које су дозвољене ублаженим мјерама и које се могу одвијати уз присуство мањег броја учесника и гледалаца. Докле ће и ово трајати то знају само они који сулудо и често без разлога уводећи овакве мјере поред осталог нарушавају и друштвени живот, посебно културну дјелатност, а као да не знају да је култура нешто најважније у животу сваког човјека, као појединца и као члана друштвене заједнице.

Ипак, и поред свега, поред пандемије и забране да се било шта ради у друштвима и на пољу културне активности, нека српска друштва су спортски речено одржавала и одржала кондицију и то је проузроковало да је у задња два-три мјесеца почео рад у већини друштава. Код неких су то само пробе фолклорних група, са мањим интензитетом и са мањим бројем играча, али ипак се почело.

Нека друштва су, опет, приступила свему томе другачије и већ организовала и извела неколико догађаја, све у складу са могућностима и важећим мјерама и препорукама надлежних органа. Мањи број учесника у реализацији није значио и мањи квалитет програма, напротив, сви догађаји који су били изведени су веома квалитетно и са великим жаром, као да су се сви ужељели да се након дужег времена покажу у најбољем свјетлу.

Овдје ћемо само укратко споменути те догађаје, а опширније о њима као и о другим темама можете прочитати у наставку Новина српских Мостови.

Васкрс као највећи хришћански празник ове године сви смо прославили скромније него што је то уобичајено, али ипак друштва су смогла снаге и воље да својим најмлађим члановима омогуће да прославе и обиљеже овај велики празник онако како то доликује.

С обзиром на ситуацију и на чињеницу да је за фолклорну дјелатност, иначе најмасовнију дјелатност у нашим друштвима, потребно много тога, од већег броја учесника, већих простора за извођење, као и већих организационих и других активности и трошкова, приступило се у неким друштвима оним активностима које се могу одвијати у мањим просторима и са мањим бројем учесника. Тако смо имали три извођења монодрама, затим литерарно музичко вече, као и обилазак културних знаменитости.

Очекујемо да ће се стање што прије поправити и да ће послије годишњих одмора и школских распуста доћи до покретања активности и у оним друштвима која су до сада била ускраћена да нешто организују на подручју културе и да ћемо имати јесен са мноштвом догађаја широм српских друштава по Словенији.

До тада искористите на прави начин сваки дан вашег годишњег одмора, као и сваки ваш слободан тренутак, а нека вам и овај број Мостова буде при руци и да с њиме на још љепши начин проведете ове наступајуће љетње дане.

Данијел Серчић Из СКУД Видовдан Љубљана.....	4
Данијел Серчић Друга Видовданска туцијада.....	6
Јово Јауз Туцијада.....	8
Јово Јаут Прешернов дан.....	9
Јово Јауз Кад треба знамо бити и хумани.....	10
Славица Трипуновић Јавни тренинг фолклора.....	11
Душан Јовановић Литерарно музичко вече.....	12
Остоја Шобот Данга.....	14
Остоја Шобот Мртво море.....	15
Остоја Шобот Шта нам то раде.....	16
Драган Недељковић Несрећа за Југославију.....	20
Ђорђо Радовић Без возног реда.....	26

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баговић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије (CD) на адресу: ССДС, Грабловичева 28, 1000 Љубљана или по електронској пошти: dule56@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o.
Medvode

Излази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Из СКУД „Видовдан“

Нова година – старе епидемиолошке мере
Прошло је већ више од годину дана од како је свет захватила епидемија, сада не више „новог“ корона вируса. Сви смо се надали и прижељкивали, да ће епидемија проћи релативно брзо те да ћемо се нашим редовним обавезама и активностима вратити што пре.

Међутим и после годину дана, активности – па и оне везане за нашу културу, приморани смо прилагођавати епидемиолошким мерама. Зато смо у СКУД „Видовдан“ неколико пројеката прилагодили и успели да реализујемо, поштујући све тренутно важеће епидемиолошке мере.

Једна од секција унутар друштва, која је сарадом почела односно наставила одмах чим су то услови дозвољавали јесте секција за реконструкцију народне ношње. Секција коју чини десетак чланова у неколико наврата се састала и при томе успела да наш богати фондус народне ношње уредно преслижи и освежи, допуни новим деловима народне ношње као и оним који су захтевали поправку или реконструкцију.

Будући да је наш фондус народне ношње захваљујући поменутој секцији био уредно преслижен, а наступа није било ни на видику, дошли смо на идеју, да народну ношњу

обучемо из другог разлога. За наше чланове смо организовали професионално фотографисање у народној ношњи. Чланови су добили прилику да из богатог асортимана народне ношње одаберу ношњу из области која им се највише свиђа или коју до сада нису имали прилике да обуку, те да се у њој фотографишу.

Чланови су своје професионалне фотографије затим добили као успомену, а друштвени архив био је богатији за професионалне фотографије чланова у народној ношњи. Користимо прилику да се захвалимо Диани Митровић, која је наше жеље и идеје пренели кроз објектив фото апарата.

У мају смо реализовали и другу по реду Видовданску туцијаду, такмичење у туцању ускршњим јајима за чланове нашег дечијег и омладинског ансамбла. Свако дете је претходно добило задатак, да својој мајци на Велики петак помогне у фарбању јаја, да ускршња јаја покуша само украсити, а затим да њима учествује на туцијади.

Том приликом су се најмлађи чланови видели после дужег времена, забавили се, научили или освежили своје знање о обичајима везаним за ускршње празнике. Сви учесници туцијаде били су награђени похвалницама и слаткишима.

Неколико пројеката преселило се и на интернет платформу.

После успешног премијерног приказивања песме „Ово је Србија“, удружење „Фолклораши широм света“ наставило је свој пројекат Снагом српске традиције, заједно, у оквиру којег виртуелно на позорницу истовремено изводи више од 300 фолклораша из преко 20 земаља.

И овога пута, удео у пројекту узело је и наше друштво. Песму „Деца су украс света“ чланови нашег дечијег ансамбла отпевали су заједно са још 530 учесника, а песма је на друштвеним мрежама већ достигла цифру од 25 хиљада прегледа. Осим Видовданаца, у пројекту су учествовали и чланови дечијих ансамбала из других културно уметничких друштава из Словеније.

Ускоро нас, у оквиру пројекта Снагом српске традиције, заједно, очекује још неколико песама, овога пута поново у извођењу чланова одраслих фолклорних и певачких ансамбала. Наравно, СКУД „Видовдан“ ће и у тим песмама имати своје представнике.

Текст: Данијел Серчић
Фото: архив друштва

Фондус народне ношње

Иза кулиса

Деца су украс свећа - чланови друштвава из Словеније

Друга Видовданска туџијада

Ускрс или Васкрс један је од највећих и најрадоснијих хришћанских празника, јер тога дана прослављамо победу живота над смрћу. Многи народни обичаји и веровања везани су за ускршње празнике. Да ли сте се некада запитали, зашто очи Ускрса фарбамо јаја? Шта симболизују јаја, као и шта симболизује црвена боја којом их бојимо? Одакле зец у целој причи о Ускресу? На ова, али и многа друга питања, чланови дечијег и омладинског ансамбла СКУД „Видовдан” имали су прилике да добију одговор на другој по реду Видовданској туџијади организованој ове године.

Наиме, према веровању, после васкрснућа Исуса Христа становници Јерусалима ругали су се Хришћанима говорећи да Христос није васкрснуо, јер је то немогуће. Говорили су да је то немогуће исто као што је немогуће да кокошке снесу шарена јаја. Следеће године на дан Ускрса све кокошке у Јерусалиму снеле су, верује се, управо шарена јаја. Символика јајета је, са друге стране, дво-

струка. Прво, јаје симболизује победу живота над смрћу, јер се из јајета које је „мртво” односно неживо, рађа пиле које је живо. Друга симболика је у округлом облику јајета, која такође симболизује нешто што је бескрајно, бесконачно, вечно, као што је живот бесконачан и нема краја. Јаја се за Ускрс фарбају на Велики петак а прво офарбано јаје, које се назива „Чуваркућа”, се чува до следећег Ускрса, јер се верује да укућане чува и даје им здравље.

Поштујући све тренутно важеће епидемиолошке мере 2. Видовданску туџијаду организовали смо за чланове нашег дечијег – „Дипирипи” и омладинског фолклорног ансамбла на Ускрс у мају ове године. Деца су била подељена у две старосне групе, а све активности повезане са туџијадом биле су прилагођене узрасту сваке групе. Свако дете је претходно добило задатак, да својој мајци или баки, на Велики петак помогне у фарбању и украшавању ускршњих јаја, а затим да тим истим јајима учествује на туџијади.

Сам догађај су, осим такмичења у туцању ускршњим јајима, проpratили и избор за најлепше украшено ускршње јаје, дружење, као и радионица и разговор о православним

обичајима и веровањима везаним за ускршње празнике. Сви учесници туцијаде на крају су били награђени похвалницама и слаткишима, а победници и додатним наградама.

Туцијада је била одличан повод да се најмлађи чланови уживо виде после дужег времена, забаве се, науче нешто ново или освеже своје знање. На дечијим лицима након туцијаде могло се уочити задовољство и радост, па чак и на лицима оних, чије се јаје разбило већ у првом кругу. Та радост нам даје мотивацију и додатно учвршћује нашу жељу, да са оваквим типом догађаја наставимо и у будућности.

Текст: Данијел Серчић
Фото: архив друштва

Туцијада

Корона пандемија је ојадилa наше активности, али ипак се не дамо. Српско друштво „Др Младен Стојановић” традиционално организује „Туцијаду”.

Требало је да буде већ девета „Туцијада”, али због корона вируса и ограничења не изводи се као што треба.

Прошле, 2020. године, одгођена је, а ове 2021. године изведена симболично у кругу чланова друштва. Не би била изведена ни

ове године да чланови друштва нису били упорни да се изведе.

Циљ нам је био да се окупимо после шест мјесеци и симболично обиљежимо нама свети празник Васкрс. Све је било скромније а нама толико драже да се видимо, дружимо и прославимо.

На Васкрс се традиционално окупљамо у дворани Гаудеамус у Велењу, гдје организујемо „Туцијаду”, традиционални сусрет

којим желимо од заборава спасити дјелић наше богате традиције и обичаја, преносећи их на млађе нараштаје.

Овогодишња „Туцијада” одржана је 2. маја 2021. и није била такмичарског карактера, зато се надамо да у 2022. години буде све онако као што треба.

Христос васкрсе – Ваистину васкрсе!!!

Текст: Јово Јауз
Фото: Зоран Јауз

Прешернов дан

8. фебруар – културни празник Републике Словеније

Већ неколико година на тај дан организујемо обиласке музеја и културних установа у Шалешкој долини. Ове године били смо ограничени због корона вируса али смо се ипак одлучили да одемо али само са дјецом. Наш циљ је да члановима друштва покажемо шта је све могуће видјети на подручју културе. Поготово је занимљиво за нове чланове јер је уједно и дружење и обилазак музеја.

Наша локација је била велењски град (тврђаву) и кућа минерала, обишли би и друге локације као што је галерија Велење, рудник

угља Велење и музеј кожарства у Шоштању али су били затворени због пандемије корона вируса. Ограничени смо били и на број учесника, тако да су ишли само најмлађи.

Пут нас је прво водио на велењски град - тврђаву гдје смо могли видјети сталне поставке на граду (мастадонт, Африка, стара гостиона, стара продавница) и повремене изложбе које се мијењају мјесечно.

После тога смо отишли у Кућу минерала гдје смо имали прилику да видимо различито ка-

мење, од дијаманта, опала, сафира и много тога.....

Велење није само град радника већ је и град са богатим културним наслеђем. Позивамо све који читате овај прилог о активностима Српског друштва „Др Младен Стојановић” из Велења да дођете у Велење и посјетите наше музеје, јер ћете заиста имати шта да видите.

Текст: Јово Јауз
Фото: Зоран Јауз

Кад треба знамо бити и хумани

У вријеме пандемије корона вируса чланови Српског друштва „Др Младен Стојановић“ из Велења показали да знају бити и хумани. На позив Друштва SOS телефон, одазвали смо се на хуманитарну акцију „Жене за жене“.

Циљ акције је био да припремимо пакетиће и за Васкрс обдаримо дјецу православне вјере, која се налазе у „Сигурним кућама“ у Словенији.

Поред чланова друштва и на нашу молбу придружио нам се и Каритас из Велења.

Пакетиће за дјецу припремили смо у просторијама друштва „Српски дом“ у Велењу. Пакетиће су спаковала дјеца уз помоћ старијих.

У пакете смо ставили и васкршњу честитку да дјеца и мајке знају да има и оних што се и у тешким тренуцима сјете на њих. Дана 30. априла 2021. пакети су предати и отпослани на одредиште. Христос васкрсе – Ваистину васкрсе!!!

Текст: Јово Јауз
Фото: Зоран Јауз

Јавни тренинг

фолклорне групе СКД „Сава” Храстник

Чланови фолклорне групе Српског културног друштва „Сава” Храстник са одушевљењем су дочекали „Teden ljubiteljske kulture” (Недјељу аматерске културе), који се одржао 30. маја 2021. у Храстнику.

Зажељели смо се дружења, игре и пјесме. Тренинг је требало да се одржи на отвореном са публиком, а у случају слабог времена у спортској дворани. Нисмо имали среће, киша је падала, и ипак је тренинг одржан у затвореном простору.

Ми смо били пресрећни да коначно почнемо, после дужег времена, са тренингом.

Сви смо се окупили двадесет минута раније и имали смо толико тема за разговор, али разговоре је прекинула музика за игру наше кореографије.

Осејтио се је један полет, као да смо раширили крила да полетимо, као да смо жељели да скинемо сав терет који смо носили и носимо због пандемије корона вируса. Заиграле су ноге наших фолклораша, заиграла су наша срца, запјевале су чланице наше пјевачке групе.

Осејтила се срећа из сваког покрета из сваког звука, из сваког осмијеха. Оиграли смо

наше старе кореографије и највише тренирали нову кореографију коју ћемо да одиграмо 19. јуна 2021. у Чрнчу у Љубљани, и уједно смо се спремали за наш 17. етно фестивал који ће се одржати у суботу, 03. јула 2021.

Послије два сата доброг и квалитетно одрађеног тренинга отишли смо у просторе друштва.

Један мали дио тренинга (пробе) пун утисака вам преносимо путем приложених фотографија.

Славица Трипуновић

Литерарно-музичко вече

Српско културно друштво „Сава” Храстник у једном дану реализовало два своја пројекта, монодраму „Данга” и „Литерарно-музичко вече”

Овај двоструки програм одржан је 26. маја 2021. у Delavskom domu Храстник (Раднички дом Храстник), а почео је најавом водитељке Снежане Максимовић које је у свом поздравном говору пожељела добродошлицу, на драмско-литерарно вече које је било праћено традиционалном српском пјесмом, учесницима у програму, гостима и публици, која је овом приликом била због пандемије корона вируса у нешто мањем броју него што је уобичајено за овакве догађаје, а сви су се придржавали мјера везаних за пандемију, тако да је цио програм изведен у другачијим условима.

Прије него што се почело са програмом водитељка је посебно поздравила Војку Шербан, замјеника начелника општине Храстник и Блажа Ројка, координатора Јавног фонда Републике Словеније за општине Храстник и Трбовље, а затим позвала на позорницу Војку Шербан која је поздравила присутне у дворани као и извођаче у програму топло поздравила и нагласила значај оваквих догађаја и истакла дјеловање Српског културног друштва „Сава” и његову улогу у укупном културном дјеловању општине Храстник, која је иначе помогла и овај пројекат друштва, као и бројне пројекте до сада.

Након тога Снежана Максимовић је најавила монодраму „Данга” (о монодрами посебан чланак у овом часопису) и истакла: „Српска литерарна сцена поноси се с бројним писцима изузетне даровитости. Вечерас

ћемо се посветити творцу српске сатиричне приповетке Радоју Домановићу.

Сатиру Данга представиће вам ближе Душан Јовановић, који је уједно и адаптирао и режирао овај драмски комад.”

По завршетку монодраме водитељка је следећим ријечима најавила Литерарно-музичко вече: „Наш народ без песме као да није могао ништа. Без песме је празнина у срцу и души, песма нас прати од рођења и током живота хтели не хтели не можемо без ње, тако да ни вечерашњи програм неће проћи без песме. Женска певачка група нашег друштва провешће вас песмом кроз различите крајеве простора где је живео српски живаљ. Како песме не би биле само певане, наши рециатори одабрали су неколико дивних песама наших српских песника.”

Прве су на сцену ступиле чланице Женске пјевачке групе СКД „Сава” Храстник и отпјевале пјесму „Заспо ми је драги на зеленој трави”. Руководилац пјевачке групе је Снежана Максимовић, која је добро припремила групу, што се показало извођењем свих пјесама, а чланице групе потрудиле су се да свој труд покажу на прави начин.

Послије отпјеване пјесме на ред је дошла рецитација, а познату, може се слободно рећи најпознатију и најдирљивију српску епску пјесму „Смрт мајке југовића” са великим изливом осјећања рецитовала је Славица Трипуновић.

Војка Шербан

Као рециатор у веома добром издању показао се и Маринко Згоњанин који је одрецитовао пјесму „Мој гроб” од Ивана Горана Ковачића.

Опет је на ред дошло пјевање и наравно опет Женска пјевачка група СКД „Сава”, овај пут са пјесмом „Језеро, вода је”, да би свој таленат и своје умијеће у рецитовању показала и Нена Митић која је рецитовала познату пјесму Десанке Максимовић „Немој ми прићи”, а након ње Душан Јовановић је говорио стихове Добрице Ерића, односно његове пјесме која носи назив „Песма шљи-

Заједнички снимак учесника у програму

ви”, а Маринко Згоњанин је читао стихове Алексе Шантића, односно пјесму „Остајте овдје”.

Програм је настављен опет са музиком, односно пјесмом Женске пјевачке групе СКД „Сава” Храстник, која је отпјевала пјесму „Мајка Мари косе плела”. Славица Трипуновић, ово вече у двострукој улози, као пјевачица и као рецитатор, одрецитовала је пјесму Ђуре Јакшића „Јевропи”. Душан Јовановић је прочитао пјесму Јована Дучића, која носи помало необичан назив, „Песма”.

У другом дијелу програма прво је на ред дошла проза, јер је ово вече поред поезије и музике посвећено и прози, односно представљању романа Остоје Шобота „Свјетла у таму”. Водитељка Снежана Максимовић је најављујући аутора и његов роман навела: „Остоја Шобот из СКД „Петар Кочић” из Крања, један је од ретких који се озбиљно упустио у српску књижевност. Познат је по томе, јер у својим делима користи језик и говор свога краја, и то онај народни, једноставан и прост као што су и људи које описује у својим књигама. Вечерас је одабрао да вам представи део свог романа под називом „Свјетла у таму”.

Остоја Шобот је прочитао један одломак из овог занимљивог романа, за који је добио много похвала од оних који су имали прилику да прочитају ово квалитетно и вриједно дјело за културну дјелатност Срба у Словенији, као и за свеукупну српску културу а посебно књижевност.

О аутору и роману, наводећи рецензента, вријеме и мјесто догађаја, говорио је Крстан Шућур, председник Српског култур-

Остоја Шобот и Крстан Шућур

ног друштва „Петар Кочић” и истакао значај оваквих културних дјела, као и улогу друштва чија је основна дјелатност везана на литерарно и драмско стваралаштво.

Овај лијеп и интересантан догађај настављен је наравно пјесмом, поново је Женска пјевачка група СКД „Сава” својим пјевањем одушевила присутне у дворани, овај пут пјесмом „Тргнала Румена”, а затим је Нена Митић одрецитовала још једну пјесму Десанке Максимовић, овају пут то је била пјесма „Срећа”, а Душан Јовановић је рецитовао пјесму Владислава Петковића Диса „Наши дани”.

На крају програма Снежана Максимовић, водитељ програма, обратила се присутнима следећим ријечим: „Био је ово наш мали,

али од срца и пун љубави да кажемо почетак поновног рада после стагнирања пандемије. За све што су нам наши преци оставили, одужићемо се ако будемо чували успомену на њих тако што ћемо кроз наш дивни српски језик преносити културу српског народа и млађем роду усадити бар део вредности о људима о којима смо вечерас говорили. Још једном најлепша хвала Војки Шерган, замјеници начелника општине Храстник да је била вечерас са нама и хвала Јавном фонду Републике Словеније који је подржао оба пројекта”.

Захвалила се и свим учесницима на дивном програму.

Текст: Душан Јовановић
Фото: Зоран Јауз

Женска пјевачка група СКД „Сава” Храстник

Данга

Српско културно друштво „Сава“ Храстник је у двоструком програму, 26. маја 2021. у Delavskom domu Hrastnik, организовало извођење монодраме и Литерарно-музичко вече, о којем је такође чланак у овом броју Мостова.

Поред пјесничких рецитација, тежина вечери је била на драмском извођењу. Извођач Душан Јовановић тумачио је сатиру Радоја Домановића „Данга“. Његове сатиричне приповјетке су настале посљедњих година Обреновићевског режима, односно крајем деветнаестог и почетком двадесетог вијека.

Надахнуте су мржњом према тиранији. Данга је најоштрија и најубојитија његова сатирична приповијетка. Основни мотив ове сатире је слијепа послушност грађана и њихова оданост насилничкој власти.

Сатирична визија стварности уоквирена је причом о сну о далекој и непознатој земљи гдје се живи другачије.

Писац кроз двије метафоре приказује шта им чини насилничка власт. „Узјахати неком на грбачу“ и „Ударити неком жиг на чело“. Бити јахан представљено је као част и витештво. Ту се доказују ко је више послушан, и

ко их јаше, старији или млађи, да ли их јашу „практиканти“, „великаши“ или сам „кмет“.

Врхунац ропске потчињености грађана је њихово радосно одазивање наредбама власти да се свакоме удари жиг како би се разликовали од странаца. Чин жигосања се претвара у велику свечаност, у манифестацију националних осјећања.

Тумачи овај даровити човјек све те сатиричне ругобе на изразито увјерљив начин. Сви смо могли закључити да му је успјело дочарати намјеру писца са својом сатиром.

Многи који не познају сатирично писање, шапатам су се питали како се неко може радосно одазивати да га јашу и бичују. То су били појединци, међутим, већина публике је разумјела суштину и са одушевљењем је пратила Душаново извођење.

Што се више ближио крају све је жешће наглашавао сатиру која жестоко шиба тиранију власти. И на крају, није се могло сакрити одушевљење публике. Многи су чак устали и наградили га поштовањем и великим аплаузом.

Остоја Шобот

Душан Јовановић

Мртво море

Доживио сам предиван дан, 30. маја 2021, на пикнику Српског културно просвјетног друштва „Свети Сава“ из Крања. Веома лијепо уређен простор, „Код Славице“ на Полици код Крања, са кровом, поред свјеже покошеног травњака равног и меког као тепих. Са лијеве стране запета мрежа за одбојку.

Након пар минута Милош Милић, предсједник СКПД „Свети Сава“ Крањ, које је организатор пикника и реализатор овог пројекта, најави нашег извођача, који ће извести драму која је у наслову. Душан Јовановић је окићен многим надареним врлинама. Једна од тих је склоност до тумачења књижевних дјела. Непристрасни извјештач би помислио да је Јовановић професионални глумац, јер је способан да научи напамет веома обимне текстове и да их изразио увјерљиво тумачи.

Тако је био веома успјешан на наступу код Српског културно просвјетног друштва „Свети Сава“ из Крања, тумачећи приповјетку Радоја Домановића „Мртво море“. То је приповјетка у којој се описује живот људи у једној српској паланци, њихово не прихватање различитих од себе и мржњу само према онима који се издигну изнад просјека средине у којој живе.

Малограђанска средина је учмала средина која на подноси разлике и веома тешко мијења своја учмала унапријед утврђена мјерила доброг понашања. У њој влада дво-

Монодрама и пикник

личност и лицемјерје, а сваки појединац је принуђен да своја лична размишљања подреди маси, да се не супротставља учмалости и крши правила. Малограђани не воле промјене и не желе да прихвате ништа ново, па чак и ако је оно лијепо, добро и занимљиво. Ту се осуђује свако понашање другачије од уобичајеног. Сви који штрче и одскачу од других изложени су исмијавању, оговарању и игнорисању.

Можете замислити колико ликова је у једној провинцији описивано, и овај извођач их је на свој начин тумачио. Како се каже, сто људи сто ћуди, а наш Дуле је сваку ћуд увјерљиво тумачио. Ако је неко у њиховој средини имао какав таленат то није његова

врлина, већ напротив, велика мана због које у својој малој средини доживљавају велике непријатности. Они представљају опасност и ризик за друге, јер могу да постигну нешто више и нешто боље.

Душан је томе додао нешто своје страсти, код наглашавања појединих ликова, па је то звучало заиста страствено и упечатљиво. Приводећи свој наступ крају, публика га је наградила громогласним аплаузом.

Овај драмски пројекат финансијски је подржао Јавни фонд Републике Словеније за културне дјелатности.

Остоја Шобот

Душан Јовановић

Šta nam se ovo dešava?

Odavno se već provlači kroz razne medije vijest da postoje teorije zavjere, ali da postoje i zavjere. Opravdano nam se nameće pitanje: šta je ovo što nam se danas dešava? Da li je u pitanju zavjera ili je to samo teorija zavjere?

Molim vas! Suludo je da se ponašamo nevješto i da sebi ne priznamo da živimo u izrazito smutljivim vremenima. Svjedoci smo mnogih, sumnjivih dešavanja po svijetu, koje medijski izvjestioci navode kao vijesti međunarodne zajednice. To u stvari nije nikakva međunarodna zajednica, nago zapadnjačka eksploatorska, korporacijska politika.

Zašto ovo napominjem? Zato što je sušta istina da se klasični kapitalistički sistem drastično promijenio. Velike kompanije su se udruživale i nastale su nevjerovatno velike korporacije. I na kraju dominira jedna zločinačka farmaceutska mafija. Ogromna sredstva izdvajaju u marketinški lobi. Korupcijom su uspjeli pridobiti vodeće zapadnjačke medijume, pa i Svjetsku zdravstvenu organizaciju. Mislim da nije preoštira kvalifikacija, kada kažemo zločinačka. Naravno da nije, jer su svojim djelovanjem činile i pogotovo danas čine zločin protiv čovječnosti. Kako da to objasnimo? Pa to nam svjedoče događaji oko navodne pandemije Korona virusa.

Bitno je da objasnimo: kako i zašto se pojavljuju zločinačka dešavanja po svijetu? A u današnjem vremenu, pojavljuju se u vidu kriminala, korupcije, prevara i laži. Što se tiče farmaceutskih kompanija, moramo se vratiti u daleku prošlost. Nekada je postojala narodna medicina bazirana na ljekovitim biljkama. Mnogi prirodnjaci su poznavali razne ljekovite trave, kojim su liječili oboljele ljude, pa i pripitomljene životinje. Kako su se ljudi množili, potreba za lijekovima se povećavala. Prirodnjaci su mnoge ljude podučavali kako se dobivaju lijekovi, pa su se ti priučeni počeli profesionalno baviti proizvodnjom određenih lijekova. To su dakle, počeci medicinske klasične nauke, koja je istisnula narodnu medicinu iz upotrebe i preuzela liječenja ljudi, naravno uz novčanu nadoknadu.

Farmaceuti su proizvodili sve više lijekova koje su prodavali medicinskim ustanovama i apotekama. Porastom tehnologije danas proizvode na milijarde raznih tableta i seruma za vakcine. Pošto je pohlepa u pitanju, proizvode mnogo više lijekova nego što je potrebno svjetskom tržištu. Da bi zadovoljili svoju pohlepu, iznašli su načina da uz pomoć korumpiranih medija umjetno povećavaju tržište u svijetu. Pošto je njihova pohlepa nezajazljiva, pomoću medijske propagande šire strahovite laži po svijetu od raznih virusa koji uzrokuju razne epidemije, a sada i pandemije. Slična je situacija i u industriji naoružanja. Takođe pomoću medijske

Ostoja Šobot

propagande izmišljaju razne opasnosti i zbog navodne odbrambene potrebe izdvajaju nezapamćene količine novca za proizvodnju oružja.

Sve nam to dolazi sa Zapada. Zašto sa zapada? Tu leže uzroci u njihovom sistemu. Zapadnjačko društvo je svoje društveno uređenje utemeljilo na pojedincu. Dakle, kod njih je individua na svoj način dolazila do materijalnih vrijednosti. Do prvih materijalnih vrijednosti su dolazili prisvajanjem tuđeg, znači otimanjem, odnosno pljačkom. Tim napljačkanim kapitalom su unajmljivali mnoge druge pljačkaše, koji su postepeno izrasli u osvajačke vojske. Te osvajačke vojske su bile veoma prepoznatljive u krstaškim ratovima, koje je organizovala katolička crkva. Te vojske su bile krvavije od rimskih legija.

Sada se postavlja pitanje: koga su oni to pljačkali, kao i to, koga su krstaši napadali? Pljačkali su one koji su proizvodili materijalne vrijednosti, a to su bili ljudi Lepenskog Vira i velike Vinče, jer su prvi razvili metalurgiju. To su prvi ljudi bijele rase i pravoslavne vjere, znači prave vjere primljene od Tvorca. Zbog toga su ih napadali krstaši, jer su ih nazivali paganima.

Moramo ustanoviti koji je uzrok da su zapadnjaci postali parazitski pljačkaški narod. Po tumačenju Starog zavjeta oni su potomci Kaina, koji je zbog zavisti ubio svog brata Avelja. Taj ego zavisti ih je poveo na tamnu stranu svijeta. Drugo tumačenje je da su potpali pod uticaj nečastivog. I treće tumačenje je da su povjerovali naučnom tumačenju velikog praska, a kasnije i u nastanak čovjeka evolucijom. Povjerovali su dakle u naučne zablude da je materija paradigma nastanka svijeta i života. Povjerovali su u fizičko tijelo i identifikovali ga kao svoje jastvo, što je apsolutni promašaj. Povjerovali su da je nestankom fizičkog tijela kraj svemu.

Sva ta uvjerenja su ih navela da se opredijele za materijalizam i shodno tome uspostave prvo robovlasničko uređenje, pa kapitalističko, a zatim kolonijalno. Sva njihova uređenja su sistemi porobljivačkog karaktera.

Hiljadama godina se uz pomoć katoličke crkve bave porobljavanjem. I to, kako materijalno tako i duhovno. U tom porobljivačkom društvu su se izdvajali pojedinci i proglašavali se kraljevima i carevima. Tako su nastajale aristokratske porodice, koje su osnovale tajna društva. Vjekovima su tajno kovali planove kako da ovladaju cijelim čovječanstvom i uređuju ga po svojim mjerama. Mnogo je tih tajnih društava u samom Vatikanu. Tajna društva su idejni programeri velikih korporacija, čiji je kapital višestruko veći od mnogih manjih i srednjih država. Tu se dugoročno planira kada, kako i na koga vršiti određene pritiske, kako bi došli do realizacije velikih interesa. Sve su to satanistički pokreti, a najnoviji je lažna pandemija korona virus. S tim lažima šire užasan strah po cijelom svijetu i na taj način su uspjeli podijeliti i zaključati narod, kako bi nas lakše nadzirali i vladali kao sa robovima.

Kako se odbraniti od te pošasti. Samo na jedan način, a to je, podizanjem svijesti na viši nivo. To su jedino sposobni Srbi, jer su zvjezdana rasa i posjeduju Božanski kód. Već danas postoji određeni broj srbskog naroda koji imaju veoma visoku svijest, koji su spoznali da poslije fizičkog tijela nije kraj, što znači da se ne plaše smrti. Za njima će postepeno poći svi i tako će se osloboditi straha, što znači da nas više neće moći zaključavati. Povrat ćemo svoju slobodu i raskrinkati sataniste. Srbi će ponovo osnivati porodične zajednice i živjeti u prirodi i sa prirodom, kao što je bilo u Vinči. Neka nam je sa srećom.

Чудна пита

Једног дана код мудрог човека је дошао млади муж и питао га:

„Зашто си ти тако срећан са својом породицом? Тебе сви поштују и питају за савет. У чему је твоја тајна?”

Мудрац се осмехнуо и позвао своју жену. У собу је ушла лепа и врло срећна жена:

„Кажи, драги мој!”

„Мила моја, молим те умеси тесто за питу.”

„У реду.”

Изашла је, а после двадесет минута се вратила и рекла да је тесто готово.

„Додај у тесто ону најфинију павлаку коју чувамо за посебне прилике а додај и онај скупочени сир који смо склонили за рођенданску прославу нашег сина.”

„Важи.”

Поново је дошла после десет минута а муж јој је дао следеће упутство:

„Додај у тесто и земљу из нашег дворишта а онда испеци питу.”

„Добро,” - рекла је жена.

После пола сата, она се појавила са том необичном питом у својим рукама.

„Нисмо луди да то једемо!” – рече муж.

„Иди у свињац па баци то свињама да једу.”

„Добро,” – рекла је жена.

Гост је био у шоку! Да ли је ово могуће? Није рекла ни једну реч против, него је урадила све што је муж рекао. Чак и онда кад јој је предложио да ради бесмислене ствари!

Млади муж је кренуо својој кући и одлучио да понови овај експеримент са својом женом.

Кад је ушао у кућу, зачуо је женски смех. Жена је седела са пријатељицама, причала и смејала се.

„Жено!” – узвикнуо је.

После десет минута, она се појавила:

„Шта ти треба?”

„Умеси тесто!”

„Кућа је пуна хране, а ја имам пуно посла!”

„Рекао сам ти да умесиш тесто!”

После пола сата, жена је раздражено саопштила да је тесто готово.

„Стави у њега ону фину павлаку и онај ску-

пи сир који чувамо за посебне прилике.”

„Ти си полудео! Прексутра је свадба моје сестре и те ствари чувам да им спреим питу!”

„Уради како сам ти рекао!”

Жена је у тесто ставила само део тих састојака а онда опет дошла код мужа.

„А сада, додај земљу у то тесто!”

„Јеси ли ти сишао с ума?! Зашто сам се мучила?!”

„Додај земљу, рекао сам ти! А онда испеци питу.”

Сат времена касније, жена је донела питу и треснула је на сто:

„А сад да видим како ћеш ово да поједеш!”

„Нећу ја то да једем, однеси то свињама!”

23наш шта,” одбрусила је жена, „Иди па сам храни своје свиње!”

Залупила је врата и отишла у своју собу. Неколико следећих дана она је исмејавала свог мужа пред свима причајући шта се догодило. Тада је млади муж решио да опет оде код мудроца. Чим је ушао у његову кућу, упитао је: „Зашто?! Зашто је код тебе све у реду и твоја жена је све урадила како си јој рекао, а моја је направила скандал и сви људи ми се још увек смеју?”

„Све је једноставно. Ја се не свађам са њом и не наређујем јој. Ја је чувам и штитим и зато се она осећа безбедно и срећно. Моја жена је

темељ мог породичног благостања.”

„И шта сад ја да радим? Да тражим другу жену?”

„То је најлакше решење које ће те довести до најтежег мучења. Ти и твоја жена морате да научите да поштујете један другог. Да би сте то постигли, ти си дужан да први урадиш све што треба да би је учино срећном.”

„Па је већ све то радим, радим све за њу!”

„А да ли је она због тога срећна? Венчали сте се ради тога да би сте се волели, чували један другог и заједно се радовали. Уместо тога, ви се свађате, отимате се за улогу лидера, оговарате један другог иза леђа...”

Млади муж се дубоко замислио и кренуо својој кући. На путу је угледао прелепи грм руже. Са таквим ружама је некада запросио њену руку. Сваки дан јој је доносио по једну ружу, у било које доба године... Када јој је последњи пут поклонио такво цвеће? Није могао да се сети.

Убрао је једну ружу са тог грма и понео је са собом.

Код куће су сви спавали. Није хтео да буди жену па је једноставно спустио цвет поред њене главе.

Ујутру су га први пут после много времена сачекали спремљен доручак и лепа жена сјајних очију. Загрлио је и нежно пољубио своју жену, као што је то чинио некада давно. Престао је да се бави небитним стварима и онда се целим својим бићем потрудио да усрећи своју жену. Она је престала да хода по кући као изгубљена и опет је почела да спрема његова омиљена јела...

Прошло је неколико година од тада, а онда је једног дана на његова врата покуцао млади човек:

„Чуо сам да су ваши односи са женом за пример другим људима. Код мене није тако. Жена ме нервира, расипа новац, не слуша... У чему је тајна? Прочитао сам толико књига али ми ни једна није помогла...”

Домаћин се насмешио и рекао:

„Уђи, драги мој. Сад ће моја жена да направи питу...”

Све је дала Београду

а нико јој се ни имена не сећа: Перса је била највећи престонички задужбинар

Много је оних који су у прошлости задужили Београд често дарујући престоници и њеним грађанима све што су имали. Ипак, како по величини „поклона”, тако и по степену заборављености, нико није тако скрајнут као Персида Миленковић

Заправо, Персида уопште није била Београђанка. Рођена је 3. марта 1857. године у Шапцу, у чиновничкој породици Никодија Тирића. Тек након што је отац добио службу у министарству грађевина Персида је стигла у Београд и за овај град остала судбински везана чак и након смрти.

Млада удовица

О младости ове жене не зна се много. Извесно је да се удала јако млада јер је до 25. године већ била удовица. Из тог првог брака остао јој је син Војислав, али нажалост и он је убрзо преминуо, па је Персида остала сама.

По други пут се удала 1883. године за београдског трговца, рентијера и добротвора Ристу Миленковића. Било јој је 26 година и била је спремна да поново покуша да потражи срећу.

Риста је био веома богат човек. Широм престонице имао је кући и локале које је изнајмљивао. Он и Персида имали су складан брак и крај њега је она почела да се бави добротворним радом. Помагала је сиромашне ђаке, даривала школе, обилазила сиротишта... Са супругом је подигла зграду основне школе у Улици Краљице Наталије у којој је данас Математичка гимназија, као и зграду у Змај Јовиној улици број 5. Београдском универзитету.

Београђани су је упамтили као високу, усправну и поноситу госпођу која је чак и у позним годинама увек била дотерана. Након што је по други пут остала удовица, без деце и поново сама, Персида се потпуно посветила помагању другима.

Манастир ваведење у Београду

Дама која брине о београдској сиротињи

О приватном животу Персиде Тирић Миленковић. Много више су позната њена добра дела. Ова жена заслужна је за подизање манастира Ваведење 1935. године, а који се налази на Сењаку.

Према легенди Персида је из ноћи у ноћ сањала исти сан. У њему, неки глас говорио јој је да ту треба да подигне цркву на месту „где се Сењак спушта у Топчидерски парк”. Осим овога, саградила је и цркву на Торлаку. Персида је много учинила и на пољу женског образовања и еманципације. Подигла је Женску учитељску школу као и основну школу и вежбаоницу.

У Табановачкој улици на Аутокоманди, 1939. изградила дом за сиротињу. Кажу, била је то зграда са 16 хигијенских станова које су могли да користе најсиромашнији Београђани. Поред тога, дала је новац да се ту подигне и сиротиште за незбринуту децу.

Већ у годинама, Персида је у мају 1937. сачинила тестамент којим се побринула да њено велико богатство остане онима којима је најпотребније. Основала је задужбину „Фонд Персе Р. Миленковић”, а већину објеката које је поседовала даровала је хуманитарним организацијама и образовним институцијама – Црвеном крсту, Колу српских сестара, Београдском универзитету...

Побринула се и за манастир Ваведење оставивши у банци штедну књижицу са 100.000 динара, али уз напомену да се може користити само камата и то искључиво за поправку храма.

Персида Миленковић

Осим овога, чак и предмете из своје куће наменила је сиромашнима. Нажалост, већина је страдала у бомбардовању током Другог светског рата.

Тихи крај

Госпођа Персида живела је у кући у Кнез Михаиловој улици број 8. Нажалост, ово здање је током бомбардовања 6. априла 1941. потпуно саврњено са земљом.

Перса Миленковић умрла је усред Другог светског рата, 8. фебруара 1943. у својој вили на Топчидерском брду у којој је живела након рушења куће у центру. Било јој је 85 година.

Испуњена јој је последња жеља да буде сахрањена у својој задужбини, у цркви манастира Ваведење. Позната још за живота као велика задужбинарка, испраћена је на вечни починак уз присуство црквених великодостојника, али највећих државних званичника окупиране земље - министра просвете Велибора Јонић и председника владе генерала Милана Недића.

Недалеко од манастира који је подигла, данас се налази улица Персиде Миленковић. Осим овога, у престоници мало је других помена ове знамените Београђанке и велике српске добротворке.

Као и многе друге, покрио ју је заборав.

Текст и фото: www.istorijskizabavnik.rs

Britanka koja je pomagala Srbe:

„Ako me svi zaborave, to mi je svejedno, samo da me moji Srbi ne zaborave”

Čuvena britanska dobrotvorka, leđi Pedžet (1881-1958), još se u balkanskim ratovima zaljubila u Srbe. Posle Drugog svetskog rata pomagala je Srbima u emigraciji, za koje otvara svoj dom, čuveni dvorac Varen haus, sa 40 soba u Kingstonu.

Školovala je mnogu decu iz Srbije, davala novčanu pomoć za uređenje Srpske crkve i Srpskog kluba u Londonu. Diplomata i istoričar Kosta St. Pavlović piše da je „na Srbe potrošila svu svoju gotovinu i prodala kuću u kojoj je odrasla”. Umrta je 24. septembra 1958.

Jedna od poslednjih želja, izgovorena nekoliko dana pred smrt, bila je: „Ako me svi zaborave, to mi je svejedno, samo da me moji Srbi ne zaborave!”

Ledi Pedžet je, kažu, imala tri ljubavi: volela je ptice, cveće i Srbe... Više od pedeset godina pomagala je našim ljudima, a neki od najznamenitijih su Slobodan Jovanović, Miloš Crnjanski, otac Irinej, vladika Nikolaj Velimirović. Crnjanskom je pomogla da dobije englesko državljanstvo.

Pet godina je veliki srpski pisac stanovao na njenom imanju, gde je pisao i drugi tom „Seoba”, a upravo Ledi Pedžet poslužila mu je i kao inspiracija, za jednu od glavnih junakinja „Romana o Londonu”, groficu Panovu.

Dejm Luiz Margaret Lejla Vemis Pedžet, rođena je u aristokratskoj porodici 1881. u Londonu. Sa suprugom, britanskim diplomatom Ralfom Pedžetom (1864–1940) u Beogradu je prvi put došla 1910. Ostalo je zabeleženo da je tokom balkanskih ratova među prvim dobrovoljnim

bolničarkama previjala ranjenike, hranila ih, ribala podove, iznosila krvave zavojce... a potom se vratila u London, jer je njenom suprugu prestala služba.

Posle bitaka na Ceru i Kolubari, u Prvom svetskom ratu, sa britanskom sanitetskom misijom stigla je u Skoplje, gde se, u vojnoj bolnici, boreći se požrtvovano protiv tifusa i sama razbolela. Neki listovi su tada objavili čak i da je podlegla, kao jedna od poslednjih žrtava epidemije, a kada je prezdravila i otputovala na oporavak u Švajcarsku, srpskom narodu zahvalila se pismom koje je „Politika” u proleće 1915. objavila na svojoj prvoj stranici:

„Za sve ovo ukazano mi istinsko prijateljstvo od strane srpskog naroda, moj je dug spram njih neobično veliki i ja ću ostati njegov večiti dužnik... Da mi taj dug bude manji, mogu da kažem samo toliko, da ovo malo što sam činila nisam radila samo zato što mi je to nalagala dužnost, već što sam oduvek za Srbiju i srpski narod imala tople simpatije i što je između mene i njega postojala neka naročita veza, koja je činila da i kad sam od njih daleko s ljubavlju mislim na njih, veza koja je činila da sam u Srbiju dolazila uvek s onom istom radošću s kojom i u svoju otadžbinu.”

Pismom joj je odgovorio regent Aleksandar Karađorđević, zahvaljujući joj što je o našim ranjenicima brinula kao rođena mati ili sestra,

Ledi Pedžet kao bolničarka

a za humanitarni rad je odlikovao Ordenom Svetog Save. Kada je kralj ubijen 1934, došla je u Beograd na sahranu.

U znak sećanja, jedna ulica u Beogradu nosi njeno ime.

Preuzeto sa: www.kutaknet.com

Ledi Pedžet i ulica u Beogradu s njenim imenom

Несрећа Југославије – испит за Европу

Говор на Збору пред Европским парламентом 11. јануара 1992. у Стразбуру

Свако од нас, овде присутних, има две домовине: отаџбину у којој смо рођени, ону где су гробови наших предака, и Француску – у којој је наш садашњи дом. А свима нама шира домовина јесте Европа. Нашли смо се, не случајно, пред Европским парламентом, у коме се често расправља о нашој судбини, судбини Југославије и, посебно, судбини српског народа који је расут по целој Југославији, и зато га толико занима опстанак Југославије.

У овдашњој штампи читамо свакакве бесмислице полуобавештених новинара који јавност више дезинформишу него што информишу. Дужност нам је да на овом месту подсетимо: Србија, као цела Југославија, као суседна нам Грчка, као цео Балкан, који је колевка западњачке цивилизације, припада Европи. Ако је древна Грчка колевка европске демократије, модерна Србија је била претходница демократије међу Јужним Словенима. Њено опредељење у оба светска рата, за ствар западних демократија, Француске и Енглеске, није нимало случајно, као што ни опредељење неких других балканских држава за централне силе, па за фашизам и нацизам, такође није било случајно.

Европа, очигледно, није само њен географски Запад, у уском смислу те речи, нити је Европа само католичко-протестантски њен део. Де Гол је био сто пута у праву кад је Европу сагледао од Атлантика до Урала, као што су у праву они научници који под појмом Запад обухватају целу Европу: јер сви ми припадамо оном моћном цивилизацијском стаблу чији су корени грчко-римски и јеврејско-хришћански. Европа, хоћемо да кажемо, има и своје источно-хришћанско крило, пореклом грчко-византијско, коме су огроман географски распон и ширину дали словенски народи православне вере, народи европски као и народи Запада.

Дошли смо, ми Југословени, углавном Срби, пореклом из разних крајева Југославије, пред Европски парламент зато што смо аутентични Европљани, осећајући да имамо дужности према Европи као што их и она има према нама.

Западна Европа се све више уједињује: ми се том процесу радујемо, поздрављамо га и подржавамо. Али се истовремено питамо: зашто би та просвећена Европа, која сама одлучно иде ка јединству, упркос крвавама искуствима из два светска рата, и можда баш због њих, зашто би она сад била за разједињавање Југославије? Зар Европа сме подржавати ултра-национализме, сепаратизме и сецесионизме а да не изневери свој

сопствени просветитељски дух и свој како хришћански тако и хуманистички морал?

Из мучног историјског искуства и крваве савремене праксе нама, Југословенима, јако добро је знано: сепаратизам и слобода, сепаратизам и демократија, сепаратизам и права човека не иду заједно. Тамо где је завладао злодух сепаратизма угрожени су и слобода, и демократија, и грађанска права. Угрожена је и култура, која не подноси силом наметнуте јој границе.

Сепаратистички национализам изазива праву катастрофу у недељивој југословенској култури; он доводи у апсурдан положај управо хрватску културу у којој је највиталнија струја илирско-југословенска. Сад треба преправљати, кривотворити, одбацивати велики део повести, жигосати највеће духове као што су Крижанић, Витезовић, Гундулић, Гај и Мажуранић, Прерадовић, Рачки и Штротсмајер. И самог Бана Јелачића, чији је споменик на централном тргу у Загребу, треба лажно представити јер је управо он био заточник српско-хрватског јединства. Хрватског Бана није случајно устолочио баш српско-православни Патријарх!

Конфузију је посејао марксистички догматизам у својој кобној – и за Русију и за Југославију – стаљинистичкој подносно титовској примени. Треба ли да место те догме која нас и даље унесређује, јер је она измислила и садашње административне границе, заузме националистичко-сепаратистичко мрачњаштво? Просветитељска Европа не сме то прихватити *себе рагу!*

У том фаталном нескладу између националистичких покрета и универзалистичких идеја Просвећености, другим речима демократије, треба тражити дубоки узрок трагичних збивања у Југославији, нарочито оних на тлу административне Хрватске републике. Ужасне су слике које нам стижу отуда. Често те слике стварају конфузију у главама необавештених. Зато морамо бити прецизни: у Хрватској највише страдају српски крајеви и српски народ. Он је угрожен, њега треба заштитити. Као мањина, као „остатак покланог народа” у време другог светског рата, он и не може угрозити већину. Он само брани голи живот и кућни праг. Не први пут! Драма, пречесто крвава, траје већ пуних пет столећа. О томе је зналачки писао баш један професор Универзитета у Стразбуру, Жан Нузиј, некадашњи пуковник француске војске, школован у Сен-Сиру, који се определио за историју и недавно издао књигу *Историја граница*. Српски крајеви у Хрватској, такозвана војна крајина, око

које се управо сада „ломе копља”, стекла је знатну аутономију и нарочито признање још од године 1522; ка засебна Soldatenland, аутономна војна држава, у оквирима Хабзбуршке империје задржала је своју администрацију и своје повластице све до 1881. ти Срби које би Туђманова држава да избрише из историје, не региструјући их у свом искључивом националистичком уставу, били су прва „гвоздена завеса” хришћанске Европе под најездом ислама, у најагресивнијој турској варијанти. Познате су њихове столетне заслуге у одбрани западњачке цивилизације. Ти исти Срби дали су, природно, одлучан отпор фашизму и нацизму: зато су их Павелићеве усташе истребљивале на најзверскије начине. Само у логору Јасеновац уништено је око седам стотина тисућа Срба, затим десетине хиљада Јевреја, Цигана, као и изван број хрватских антифашиста. Француски кардинал Тисеран жигосао је те „злочине у име Бога”.

Сме ли Европа, пред чијим смо парламентом, да заборави животне интересе тог народа, угроженог данас не мање него јуче, који је свагда био на њеном бранику, а у модерној повести на бранику демократије и основних људских права?

Многи од вас, овде присутних, пореклом сте из тих пострадалих крајева. Из Славоније, Баније, Кордуна, Лике, Барање, Далмације, Босне, Херцеговине, Книна. Неки од вас су сву своју зараду уложили у изградњу кућа у завичају: сад су тамо скоро све те куће, ако су српске, уништене или отете. Зна ли то Европа? А ваши преци су, бранећи свој праг, бранили и Европу, њене вредности, богатства и светиње. Волели бисмо да су овде, заједно са нама, у много већем броју, и наша браћа Хрвати, Словенци, муслимани и Македонци. Сви смо ми гране истог јужнословенског стабла и судбина нам је заједничка. Лажна је оптужба да Срби желе Србославију, а не Југославију. Ми желимо демократску заједницу у којој ће бити загарантована права човека и грађанина, у којој ће свака народност и свака вероисповест моћи слободно да се исказују. Ми желимо јединство у разноликости и разноликост у јединству. Разлике чине богатство наше заједничке културе. А наша култура је раскошна баш зато што има све те димензије које се узајамно допуњују, оплођују и обогаћују – православну и католичку, муслиманску и јеврејску. Разноликост је плод бурне повести. *Али је дошао час када ћемо бити или робови прошлости или мудри корисници историје, народ који ће јучерашње несреће ирејиворити* у

савремено бојајство, у свестрано искуство. То је витално начело: *трагедији хармонију од разлика*. Такву Југославију ми замишљамо и бранимо, која је слободан свет у малом, у којој сви људи и сви народи уживају иста права и исте дужности.

Та Југославија није утопија: она је била најпре сан, а затим и творевина најдалековидијих, најмудријих и најбољих наших људи, како Срба тако и Хрвата, Словенаца и осталих. Они су схватили, а затим је и мноштво то разумело, да је Југославија историјска нужност, императив судбине. Они који ту нужност не прихватају и тај императив не слушају воде све јужнословенске народе у трагедију. Европа не би смела, и себе ради, да охрабрује разбијаче. Најмање сме то да чини у име демократије, јер је то апсурдно. Нека пробуди своје сећање: кад су Француска, Европа и Америка, Клемансо, Вилсон и Лојд Џорџ – у Версају, Сен Жермену и Трианону, после првог светског рата – признали Југославију и одредили њене спољашње границе, они су само посветили једну стварност и вољу историје: јер Југославију су створили њени народи, ношени великом спасоносном идејом јединства. Нису Срби другима наметнули Југославију. Срби су већ имали две државе – Црну Гору и Србију – и били су победничка нација у Великом рату. Југославија је била потребнија Хрватима и Словенцима, и то после оба светска рата, као котва спасења, јер су из торапора поражених прешли, захваљујући великим жртвама и великодушности српског народа, у табор победилаца.

Ни данас – нико нема права да ту Државу разбија и да окреће точак историје далеко уназад, да поништава вишевековну борбу српског народа за ослобођење и за уједињење, не само своје, бришући тако резултате и Првог и Другог светског рата, који су западне демократије водиле, најпре против немачког и аустро-угарског империјализма, затим против фашизма и нацизма. А који би то тек апсурд био ад Европа жигосе као кривца српски народ, а не

разбијаче Југославије; зар зато што се тај српски народ редовно опредељивао и жртвовао за ствар бољег дела Европе, то јест за европску демократију?

Ако ту опомену неће да чују потомци оних што су се борили против демократија, у првом реду против Француске, Француска нас мора чути! И наша друга савезница – Енглеска. И Сједињене Америчке Државе. И Белгија, која је у оба рата поделила судбину мученичке Србије. И Холандија, угрожена од исте освајачке силе.

Говоримо у Француској, чији смо грађани и која нам је друга домовина. Говоримо у слободној земљи језиком слободних људи, уверени да ћемо бити схваћени. Говоримо и као верни, у тешкоћама проверени пријатељи. За нас су, и пре него што смо дошли у Француску, успеси Француске били исто што и наши успеси, а несреће Француске исто што и наше сопствене несреће. Главни споменик у Београду јесте споменик *Захвалности Француској*, на коме поколења читају: „Волимо Француску као што је она нас волела!”

Зато смо тужни кад читамо париску штампу и гледамо телевизију. Ми од њих, зацело, не очекујемо да буду просрпске, али се питамо зашто су толико антисрпске, а прохрватске? Зашто нису непристрасне? За нас је сасвим довољно и добро да средства јавног информисања буду само објективна, само правична, само истинита. А она то нису! Навешћу овде речи једног великог стразбуришког професора, који је потом прешао на Сорбону, а у младости је био директор *Слободне Француске*, присни сарадник Де Гола у Покрету отпора. Ево шта пише тај човек, професор Жан Гомије, који је био, овде у Стразбуру, мој учитељ, и чијим се пријатељством поносим: „Дубоко сам непокојан због збивања у Југославији и гневан због глупе пристрасности наше телевизије, тако отворено антисрпске! Јер ја спадам у оне који не заборављају. Растао сам у доба Великог рата, од 1914–1918, а мој отац је све време учествовао у том рату, на Дарда-

нелима 1915, па на српском фронту (најпре у армији Сараја, затим Франше Д'Епереа), и ја знам, много боље него мноштво необавештених Француза, какву је улогу играла она коју су око мене, још детета, називали „херојска Србија”: у стварању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, како се говорило тада, 1919. – Нисам заборавио ни улогу усташа у убиству краља Александра у Марсеју 1934. године, па ни хитлеровску Хрватску Анте Павелића. Можете разумети коме су, у овом трагичном тренутку, упућене моје мисли. Миру, наравно, али такође и пре свега – *сигурности за Србе*. Будућност Европе, у коју ја верујем још од знаменитог залагања Аристиде Бријана, у Женеви 1928, за „Сједињене Државе Европе”, сад ми се чини све мрачнијом. Видео сам два светска рата – не бих желео да будем сведок и трећег пре него што умрем.”

Ет, то је глас старе добре, демократске и слободне Француске, која се не вара у процени југословенске кризе. Најгоре би сад било да Француска и остале европске земље пођу путем Немачке и признају Словенију и Хрватску, а уз њих и остале републике које на томе инсистирају. Тиме би Европа, демократска Европа, само запечатила оно што је деспотски комунизам створио. Тиме би био отворен пут дугом историјском хаосу, несрећи за све. До тог апсурдног потеза не би смело доћи.

Улога „плавих шлемова”, који се очекују, колико је сложена толико је и једноставна. Они треба да заштите угрожене, а то су Срби, и створе услове за политичко и демократско решење кризе, да подржани од Уједињених нација и Европске заједнице – прокрче пут правима човека и грађанина, онемогуће освету и масакр српског становништва, који је свакодневна појава. Постоји јака тежња да се одговорност за трагедију симетрично подели. То су чинили и комунисти, избегавајући да јасно кажу где су дубоки узроци кризе. Кризу су изазвали они који не уважавају права човека, па ни национална и верска права мањина, они што данас, под маском демократије, настављају злодела из Другог светског рата, покушавајући да пониште оне тековине које су демократије извојевале у ратовима против централних империјалистичких сила и против фашизма и нацизма.

На питању Југославије полагамо испит сви. И Европа. Ако она буде доследна, ако је она Европа просвећености и демократије – онда неће, не може и не сме угађати ниским страстима, него ће се одредити за Разум који, упркос разноликостима и поштујући разлике, препоручује јединство.

Ако се сама уједињујеш, Европо, немој друге цепати! Болест сепаратизма је заразна. Ко може бити сигуран да се она неће проширити са Истока и на Запад? „Боље је спречити него лечити!”

(Са гоуишињем и блајословом аутора преузето из књије: Драјан Недељковић „Дијаспора и отаџбина”, Београд, 1994)

Европски парламенти у Стразбуру

Zanimljivosti iz istorije

Nikola Pašić, predsednik Vlade Srbije, je 28. jula 1914. primio austro-ugarsku objavu rata u niškoj kafani „Evropa” gde je upravo ručao sa ruskim poslanikom Vasilijem Štrandmanom.

U keltskim utvrđenjima (opidumima) iz perioda latenske kulture (5-1. vek pre n. e.) arheolozi su pronašli preko sedamdeset vrsta kovačkih alati.

U Ruskom carstvu je 1652. uveden državni monopol na trgovinu votkom.

U srednjem veku arapski, turski i persijski učenjaci su Romejsko (Vizantijsko) carstvo nazivali Rum. U islamskoj historiografiji termin Rum je označavao i Staru Grčku i Rimsko carstvo.

Hunski kralj Atila je 452. zauzeo Mediolan (današnji Milan), jednu od nekadašnjih rimskih carskih rezidencija. U carskoj palati Atila je naredio da se prepravi slika koja je predstavljala mrtve varvare pod nogama rimskih careva. Nova verzija je predstavljala Atilu na prestolu kako mu rimski carevi pokorno prinose darove u zlatu.

Karlo Veliki je u 9. veku izdao jasnu naredbu: Ako Česi napadnu njegovo Franačko carstvo da se digne trećina vojske. Ali ako napadnu Srbi, da se digne cela vojska.

Na komemoraciji Nikoli Tesli u Njujorku po njegovoj želji svirana je srpska rodoljubna pesma Tamo daleko. Govorio je gradonačelnik Njujorka, Fjorelo la Gvardija a sve prenosio Radio Njujork. Teslini posmrtni ostaci su kasnije preneti u Beograd.

U holu zgrade Međunarodnog Crvenog krsta u Ženevi se nalazi tabla sa natpisom: „Budi tako human kao što je bila humana Srbija 1885. godine”. Postavljena je u znak sećanja na priznanje koje je ova organizacija dodelila srpskom Crvenom krstu za pomoć Bugarskoj, zemlji sa kojom je Srbija bila u ratu.

Rimski bunar na Kalemegdanu zapravo nije rimski nego austrijski i zidan je od 1717. do

1731. godine, a dubok je 51 metar. Kao i cela tvrđava bio je pravo tehnološko čudo za to vreme.

Mošti Svetog Save nisu spaljene na Vračaru nego na Tašmajdanu, otprilike tamo gde se danas nalazi restoran „Poslednja šansa” a koji je u to doba nazivan Čupina umka.

Vuk Karadžić je 1861. godine imenovan počasnim građaninom Zagreba, a Povelja je iz poštovanja prema srpskom velikanu napisana na našoj cirilici!

Beogradsku mumiju je 1888. godine Hadži Pavle Ridički poklonio Narodnom muzeju u Beogradu. Mumifikovane ostatke egipatskog sveštenika Nesmina, stare 2.300 godina je Ridički kupio na svom putovanju u Egiptu. Nije ukradena ili oteta!

U Prvom svetskom ratu, Srbija je bila okupirana, vlada izmeštena a kralj u izbeglištvu, ali vrednost srpskog dinara je sve vreme ostala stabilna a kurs nepromenjen – 88 franaka za 100 dinara.

Osamnaest dugih dana srpski vojnici su u Prvom svetskom ratu pokušavali da osvoje Kajmakčalan od Bugara i na kraju uspele, preuzimajući važno strateško mesto. Osmatračnica srpske Vrhovne komande je posle rata prenesena u Pionirski park ispred Narodne skupštine gde i danas ponosno stoji.

Srbija je prva zemlja koja je u Evropi posle Francuske ukinula feudalizam. Sretenjski ustav iz 1835. godine je bio toliko liberalan da je Austrija tražila njegovo hitno ukidanje a ruski ambasador ga je pogrdno nazvao „francuskim semenom na Balkanu”.

Kaligula je imenovao svog konja konzulom, a omiljeni ljubimac Julija Cezarab ilajejedna žirafa.

Aleksandar veliki je osnovao grad Bukefalion u čast svog konja.

Platon je u mladosti bio bacač diska.

Despot Stefan Lazarević

Despot Stefan Lazarević je proglašen za sveca 500 godina posle svoje smrti.

Mumija Ramzesa II putovala je u Pariz sa pasošem.

Tutankamon je bio krunisan kao devetogodišnji dečak.

Prva žena ratnik je bila Grkinja Artemida I iz Halikarnasa koja je živela u V veku pre n. e.

Ekstravagantni Neron nikada nije putovao sa manje od 7000 kamila.

Rimski vojskovođa Vespazijan, budući rimski car, pao je u nemilost cara Nerona jer je zaspao prilikom jednog Neronovih pesničkih recitala.

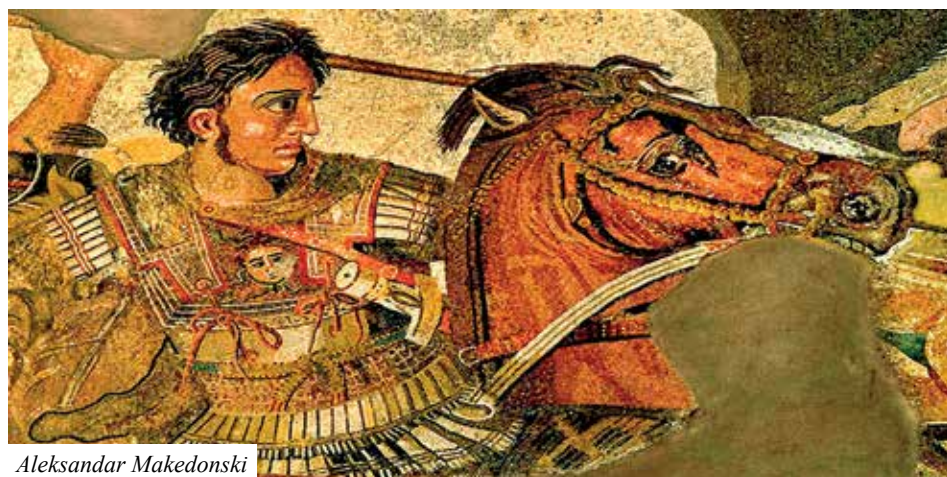
Prema Plutarhu, Perikla su vajari uvek prikazivali sa šlemom na glavi jer je bio izrazito glavati čovek.

Vizantijski car Justin I (518-526), Justinijanov ujak i prethodnik, bio je nepismen, pa se na državna dokumenta potpisivao uz pomoć šablona.

Otomanski sultani su ponekad putovali inkognito kako bi iz prve ruke videli dešavanja među svojim podanicima. U takvim situacijama Mehmed II osvajač bi se prerašavao u mevlevijskog derviša, a Sulejman I Veličanstveni u spahiju.

U srpskoj istoriji prvi put titulu vožda poneo je Sveti Sava kao „vožd otačastva na blagoverije” početkom XIII veka, a poslednji vožd bio je Đorđe Stratimirović, vođa srpskih revolucionara u Ugarskoj.

Tekst i foto: Google i ostali

Aleksandar Makedonski

Zanimljivosti razne

Više od polovine ukupnog broja u svetu poznatih vrsta cveća raste u Južnoj Americi.

Četiri najrasprostranjenija jezika na svetu su kineski, engleski, hindu i španski.

Ključ za pokretanje automobila, umesto do tada korišćene „Kurble“, prvi put je upotrebljen 1949. godine!

Mek, na početku škotskih prezimena, znači – sin; recimo, Mekartur je Arturov sin.

Najmanji mišić u ljudskom telu nalazi se u uvu i dugačak je petnaesti deo centimetra.

Kopejka, najmanji (ruski novac, 100 s kopejki = 1 rublja), nazvana je po tome što je prvobitno bila iskovana s likom konjanika naoružanog kopljem.

Mont Everest, najviši vrh na našoj planeti (8.848 metara), ime je dobio po britanskom geodeti, topografu oficiru inženjerije Džordžu Everestu (1790—1866) koji je vršno topografska premeravanja na Javi i u Indiji; na jeziku tamošnjeg stanovništva zove se Čomolungma (Sveta Majka).

Brazil snabdeva svet sa 85 odsto ukupne proizvodnje soka od pomorandže.

Sve do polovine 17. veka u Veneciji je pretila smrtna kazna svakome ko bi odao tajnu pravljenja ogleдала!

Jeste li znali da je prvi muzički striming na svetu počeo u Njujorku 1897. godine; slušaoci su preko svojih telefona mogli da slušaju sviranje harmonijuma uživo 24 sata non-stop.

Jeste li znali da je najveći nacionalni park na svetu severoistočni grenlandski park. Ovaj park je dvostruko veći od Velike Britanije!

Odlazak u saunu bar jednom nedeljno deo je običaja u Finskoj, pa ih u ovoj zemlji ima oko 1,4 miliona, odnosno na svaka tri stanovnika po jedna sauna.

Mlečni put

Prečnik Mlečnog puta iznosi oko sto hiljada svetlosnih godina i ima oko dvesta milijardi zvezda!

Glodar bandikut, koji živi u Indiji, ima uši kao zec, skače kao kengur, rita se zadnjim nogama kao mazga, a u stvari je pacov!

Kinezi su izmislili dva najčuvenija italijanska jela, testeninu i sladoled, a recepte su doneli italijanski trgovci.

Jedna od 200 osoba alergična je na ubod pčela i osa; u SAD, na primer, od uboda ovih insekata godišnje umre pedesetak ljudi.

U zapadnjačkoj kulturi oduvek se znalo za četiri vrste ukusa (slan, sladak, gorak i kiseo), dok u Kini smatraju da ih ima osam, a u Japanu čak pet!

Jeste li znali da je prva plastična operacija klempavih ušiju obavljena je 1881. godine.

Naučnici su utvrdili da levom polovinom nosa bolje osećamo miris nego desnom

Kvržice na jeziku, glavni organ čula ukusa, mogu da zabeleže ukus hrane tek kad pljuvačka rastvori hemijske materije iz hrane i nanese ih na njih.

Ašhabad, glavni grad Turkmenistana, 2013. godine ušao je u Ginisovu knjigu rekorda kao

grad s najviše mermernih zdanja u svetu; inače njegovo ime u prevodu znači „Grad ljubavi“. Jeste li znali da je tokom prvog svetskog rata nemačke i ruske snage su se privremeno udružile kako bise odbranile od napada vukova.

Jeste li znali da i na engleskom i na italijanskom jeziku reč glumac znači „onaj koji deluje“.

Kada bi svi Amerikanci koji žive u siromaštvu bili stanovništvo jedne savezne države, ona bi, sa 38 miliona (podatak iz 2019. godine, dakle, pre pandemije koronavirusa), po broju stanovnika bila druga država u SAD!

Venčanje engleskog princa Vilijama i Kejt Midlton zabeleženo je u „Ginisovoj knjizi rekorda“ kao najgledaniji prenos uživo na internetu.

Peta pustinja po veličini na svetu, Gobi, na mongolskom jeziku znači „bezvodno mesto“.

Jeste li znali, iako veći deo života proveo u vodi, nilski konj ne ume da pliva!

Ablutofobija je (neopravdan) strah od kupanja ili pranja.

Plemićke povelje nekad su bile ispisivane na obrađenoj psećoj koži.

Stogodišnji rat, mahom sukobi između Engleske i Francuske, s prekidima je trajao 116 godina, od 1337. do 1453.

Iako Meksiko pripada španskom govornom području, u ovoj zemlji je u upotrebi još na desetine različitih indijanskih jezika; njima govori oko šest miliona ljudi, a najrasprostranjeniji je navatl, sa više od milion govornika.

Računanje vremena u Kini često je vezivano za vladavinu neke od brojnih dinastija, njih 48.

Jeste li znali da čak 96,4 odsto mladih između 16 i 24 godine u Srbiji ima nalog na nekoj od društvenih mreža.

Tekst i foto: Google i ostali

Mont Everest

Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 3. део

А пропо или апропо

Пише се **апропо**.

Од француског *a propos* што значи *када је о томе реч, поводом, што се тиче*. Правопис прописује да се пише једна реч.

Абдоменалан или абдоминалан

Пише се **абдоминалан**.

Од латинског *abdominalis*, који се односи на *абдомен*.

Абдоменалан или абдоминалан?

Правилно је абдоминалан.

Багрен или багрем

Пише се **багрем**.

У правопису пише: **багрем** (не багрен); **багрмак, багрмар, багрмовина**.

У Правописном речнику нема тих речи а у Речнику Матице српске постоје још и речи: багрен, багрена, багренак. Збирна именица од багрен је **багрење** а од багрем **багремље**.

Бадемантил или баде мантил

Пише се **бадемантил**.

Од немачког *Bademantel* (*baden*, купати и *mantel*, кабаница), *ојриач*, обично од *фронтштра*, који се облачи после кућања, зове се бадемантил. За лексику страног порекла примењујемо правила која важе за домаће речи или преносимо правопис језика из кога се реч преузима, у овом случају по угледу на језик изворник имамо спојено писање.

Ваљда или валда

Пише се **ваљда**.

Ваљда је настало од **ваља да** и значи вероватно, можда.

Ванбрачни или вамбрачни

Пише се **ванбрачни**.

Одступање од једначења сугласника по месту изговора.

Гардероба или гардароба

Пише се **гардероба**.

Од француског *garderobe* место за одлагање одела или пртљага, одељење за пресвлагање глумца у позоришту или одећа (костими) једне особе. **Гардеробер и гардероберка**, у Правописном речнику и **гардеробар и гардеробарка**.

Гарније или Гарнијер

Фр. Гарниер чита се Гарније.

Дабогда или да богда

Пише се **дабогда**.

Спојено дабогда је прилог за изрицање жеље и проклињања: Дабогда ти жена родила стоногу па цео живот радио за патике. Од овога треба разликовати употребу вез-

ника да, именице **бог** или **Бог** и глагола дати, да у дословном значењу: молимо се да Бог да свима здравља и среће.

Богдо је прилог који значи *срећом, којом срећом*: да, богдо, има брата...

Дабоме или дабогме

Пише се и једно и друго.

Оба прилога значе *дакако, наравно*.

Ђубрем или ђубретом

Пише се **ђубретом**.

Именица ђубре мења се по другој врсти, као дете: **ђубре-ђубрега-ђубрету-ђубре-ђубре-ђубретом-ђубрету**. У фигуративном значењу, погрдно, значи лоша храна (какво је ово ђубре за ручак) или људски олош (ђубре једно).

Ђумбус или џумбус

Пише се **џумбус**.

Обавезно је **џ** у турцизмима: **џамија, џелат, џеп, џин, џигерица, џунка, џаба, џамбас**.

Европљанин и Европљанка су становници Европе (застарели и стилски обележени називи су Европејац и Европејка).

Присвојни придев је **европски** (застарело европејски).

Европска унија или Европска Унија

Пише се **Европска унија**.

Скраћено **ЕУ**. Европска унија није држава него савез држава, регионална организација као Афричка унија, Евроазијска унија или Арапска лига.

Жвакати или жватати

Пише се и једно и друго.

Иван Клајн у Речнику језичких недоумица каже: „**жвакати** би према фонетским законима требало да има *жвачем, жвачеш*, док би *жваћем, жваћеш* било од облика *жваћашћи*. У пракси су данас остали само облици *жвакаћи, жваћем, жваћеш*.”

Жврљати или шврљати или чврљити

Пише се и једно и друго и треће са различитим значењима.

Шврљати значи *љуљати без циља, ићи тамо-амо*. **Жврљати** значи *шкрабаћи, шараћи, ружно тисаћи*. **Чврљити** (не чврљати) значи *пјршати шако да се чује цврчање, чварити*.

За или против закона или за закон или против њега

Пише се **за закон или против њега**.

Два предлога се могу писати уз именицу само ако захтевају именицу у истом падежу. Ако предлози захтевају различите падеже

морају се употребити именица и заменица.

За или против нечега или за нешто или против њега?

Правилно је за нешто или против њега.

Иако би било добро или ако би било добро

Пише се и једно и друго.

Иако би било добро не бих то урадио је допустна (концесивна) реченица која значи да се радња главне реченице остварује упркос ономе што значи зависна реченица. **Ако би било добро** урадио бих то је условна (кондиционална) реченица. Она не означава реалну него потенцијалну ситуацију.

Иако или и ако

Пише се **иако** ако значи мада, премда, а **и ако** у свим осталим случајевима.

Иако се пише састављено кад је везник у допустном значењу: Стићи ћемо **иако** смо касно кренули. У споју везника **и** и **ако** пише се одвојено: **И** ако стигнемо биће касно. Ако можеш **и** **ако** знаш помози.

Јави ми или јавими

Пише се **јави ми**.

Речи које у говору чине акценатску целину са речју испред себе зову се енклитике. То су ненаглашени облици личних и повратних помоћних глагола, јесам (**сам-си-је-смо-сте-су**) и хоћу (**ћу-ћеш-ће-ћемо-ћете-ће**) и упитна речца **ли**. Изговарају се заједно али се пишу растављено.

Јавите или јави те

Пише се **јавите**.

Граматички наставци за лица пишу се спојено са основном глагола. **Те** је наставак за друго лице једине императива: **јави, јавимо, јавите**.

Кава или кафа

Пише се **кафа**.

Може и покрајинско кава али не може кахва.

Кадгод или кад год

Пише се и једно и друго. Речца **год** пише се спојено са заменицом кад је ненаглашена и када појачава њено неодређено значење *некад, каикад, који људи* (сврати **кад-год**) а растављено у свим осталим случајевима (дођи **кад(а) год** хоћеш, кад теби одговара).

Казалка или сказалка

Пише се и једно и друго.

Лаптоп или лап топ

Пише се **лаптоп**.

Речи страног порекла (које у новије време најчешће стижу из енглеског језика) које се пишу спојено су: **аутпут, бајпас, бебиситер, билборд, букмејкер, плејбек, постпејд, рентакар, маршрута, еркондишн, визит-карта, фуснога, кремпита, шамролна, шперплоча, бормашина, наливперо.**

Ласти или ласта

Пише се **ласта**.

Генитив множине има наставак **а** и не умеће се **а** да разбије сугласничка група **ст**: **ласта-ласте-ласти-ласту-ласто-ластом-ласти** и **ласте-ласта-ластама-ласте-ласте-ластама-ластама**.

Магијски или магиски

Пише се **магијски**.

Мада или ма да

Пише се и једно и друго.

Допусни везник **мада** пише се спојено: Мада волим ред, соба ми је у хаосу. Речца **ма** и везник **да** пишу се одвојено: Ма, да, свакако.

На далеко или надалеко

Пише се **надалеко**.

Спојено се пише прилог **надалеко** који значи *врло далеко, у даљину*: радња му је била надалеко чувена.

На дохват или надохват

Пише се **надохват**.

Прилог и предлог **надохват** који значи *близу* пише се спојено: био ми је надохват руке. Може и **на дохвату** руке, али не може на дохват руке. Дохват је именица мушког рода која значи *размак докле се може дохваћивати*.

О употреби истих или о њиховој употреби

Пише се **о њиховој употреби**.

Речник САНУ, шестотомни речник Матице српске и Нормативна граматица српског језика употребу придева **исти, иста, исто** у улози заменице сматрају варваризмом (према немачком *derselbe*) и одликом административног стила. У осталим функционалним стилима таква употреба није прихватљива: уместо *Закон о изгледу грба, заставе и химне и употреби истих, треба Закон о изгледу грба, заставе и химне и њиховој употреби.

Обадвојица или обојица

Пише се и једно и друго.

У значењу *оба мушкалица (оба човека)* бројне именице **обојица** и **обадвојица** су синоними. Необично је и некњижевно употребљавати их у значењу *две ствари или две особе мешовитој рода*.

Панонска Низија или Панонска низија

Пише се **Панонска низија**.

Имена низија, поља, котлина, острва, полуострва и залива пишу се великим почетним словом: **Панонска низија, Падска низија, Тетовска котлина, Грделичка клисура, Делиблатска пешчара, Ђердапска клисура, Шпицбершко острво, Вис, Ратно**

острво, Балканско полуострво, Синајско полуострво, Ријечки залив, Бококорски залив, Рт добре наде.

Панчевка или Панчевљанка

Пише се **Панчевка**.

Становник **Панчева** је **Панчевац** а становница **Панчевка**.

Присвојни придев је **панчевачки**.

Радиоактивност или радио активност

Пише се **радиоактивност**.

Префикс **радио** пише се спојено кад се односи на зрачење: **радиологија, радиоскопија, радиоизотопи, радиофонија, радиограм, радиогенетика, радиобиологија**.

Радио-станица или радио станица

Пише се **радио-станица**.

Кад значи радијски **радио** се пише са цртицом: **радио-апарат, радио-пријемник, радио-сигнал, радио-таласи, радио-телевизија, радио-аматер, радио-драма, радио-репортажа, радио-репортер**. Кад значи радијска установа пише се одвојено: **Радио Београд, Радио Бања Лука, Радио Нови Сад**.

С оне стране или с ону страну

Пише се и једно и друго.

С+генитив (с оне стране) је чешће, а **с+кузатив (с ону страну)** је ређе али исправно уз именицу страна. С ове, те, лево, десне стране и с ову, ту, лево, десну страну.

С чим или счим

Пише се **с чим**.

Може и **са чим** али не може счим нити шчим како се изговара.

Тамноплава или тамно плава

Пише се **тамноплава**.

Први део сложеница **тамно** пише се спојено: **тамнокос, тамнопут, тамнозелен, тамноплав, тамноцрвен, тамножут, тамносмеђ, тамносив**.

Тачки или тачци

Пише се **тачки**.

У дативу и локативу именице **тачка** није извршена сибиларизација јер се **к** налази у групи **чк**.

Ћерка или кћерка

Пише се и једно и друго.

И треће **кћи**. Датив од **(к)ћерка** је **(к)ћерки** и **(к)ћерци**. Акузатив од именице **кћи** гласи **кћер**: гледам своју **кћер** и ово је моја **кћи**. Обрнуто не може.

Ћерки или ћерци

Пише се и једно и друго.

Датив и локатив именице **(к)ћерка** гласе **(к)ћерки** и **(к)ћерци**.

Присвојни придев је **(к)ћеркин**.

У Гроцки или у Гроцкој

Пише се у **Гроцкој**.

Именица **Гроцка** мења се по придевској промени, те ће њен локатив једине гласи-

ту у **Гроцкој**, а не у Гроцки.

У двоје или удвоје

Пише се и једно и друго.

Предлог у сртао је са збирним бројем двоје у прилог **удвоје** који значи *по двоје заједно*, у *пару*: лакше је удвоје.

Растављено у дословном значењу: узда се у **двоје** пријатеља.

Фебруар или фебруар

Пише се **фебруар**.

Од латинског *februarius* што значи месец чишћења и покајања.

Стари словенски назив је вељача.

Фебруар или фебруар?

Правило је фебруар.

Фејсбук или Фејзбук

Пише се **Фејсбук**.

У новијој лексцици страног порекла, с ослонцем на изворни језик, често не долази до једначења по звучности на саставу сложеница, понекад и у речима чије саставнице не разазнајемо. Па Facebook транскрибујемо као Фејсбук.

Халејева комета или Халејева Комета или халејева комета

Пише се **Халејева комета**.

Имена васионских тела и сазвежђа пишу се великим почетним словом. Ако се имена васионских тела састоје од више речи, само прва реч се пише великим почетним словом.

Цвијет или цвјет

Пише се **цвијет**.

Екавском дугом **е**, које води порекло од дугог **јат**, одговара ијекавско **ије**: **цвијет, цвијетак, цвијеће, Цвијета**.

На месту кратког **јат** (у екавском је ту кратко **е**) имамо ијекавско **је**: **цвјетати, цвјетић, цвјетање, цвјећар, цвјећарка, цвјећара, цвјећка, цвјетна, цвјетност**.

Израз Цвјетна недеља, екавски Цветна недеља, означава недељу пред Ускрс, Цвијети, екавски Цвети.

Чарли Чаплина или Чарлија Чаплина

Пише се **Чарлија Чаплина**.

Страна имена и презимена мењају се као и домаћа: **Чарли Чаплин, Чарлија Чаплина, Чарлију Чаплину**.

Шапцу или Шабцу

Пише се **Шапцу**.

После испадања непостојаног **а** звучно **б** се нашло испред безвучног **ц** и изједначило се са њим по звучности (прешло је у свој безвучни пар **п**).

Шар планина или Шар-планина

Пише се **Шар-планина**.

И планина **Шара**. Човек са Шаре је **Шар-планинац** а раса паса малим словом **шар-планинац**.

Придев је **шарпланински**.

Више о овоме на:

www.kakosepise.com

Đorđo Radović

BEZ VOZNOG REDA

Iz štampe je izišla nova zbirka pjesama Đorđa Radovića „Bez dnevnog reda”, izdavač knjige je Srpsko kulturno prosvetno društvo „Sveti Sava” iz Kranja, a štampanje su finansijski podržali Javni fond Republike Slovenije za kulturne djelatnosti (JSKD) i Kulturno društvo literatov Mežiške doline Ravne na Koroškem.

PAUKOVA MREŽA

U mojoj glavi,
Voznog reda,
Nema.
Kud god,
Da,
Krenem...
Paukova mreža,
Ispred mene,
Prede!

SLIČNOST

Toliko,
Ličim na
Život svoj...
Toliko,
Da ponekad,
Od tog,
Zanimjemim...
I u toj
Sličnosti,
Samog sebe,
Sa životom,
Zamijenim.

TROUGAO STVARNOSTI

U trouglu,
Vrtloga stvarnosti,
Koračam,
Tragom osmišljene,
Budućnosti...
U zagrljaju njihovom,
Slušam...
Voz prošlosti.

STRUNE POSTOJANJA

Svaki odlazak,
je vječnost...
Svaki povratak
Je kraj.

Između kraja
i vječnosti,
samo je treptaj
života
kroz strune
postojanja.

BEZ VOZNOG REDA

Na vozu mog života,
voznog reda nema...
Izgubio se negdje
s korijenima
željnih pogleda?

JARAM

Lomljava misli
U duši mojoj,
Ajđ',
Velim:
Krenulo!
Kad hoćeš vruga,
Kola stala.
Kako,
da ih pokrenem?
Kad jarma,
ni volova
za vuču nema.

DŽELAT

Dosta više, čovječe!
Što tučeš,
po glavi kamenoj?
Slomićeš i zadnju batinu,
Mene pameti,
dočerat nećeš.

Ja ostao čovjek,
među nekim ljudima.
Ti ponosan dželat...
Nije ti ni,
Pomaže Bog,
reći sevap!

Ja ostao čovjek,
a ti ponosan dželat.
Kome se isplati
više,
mjeriti na kantar?

VIJEK DVADESET PRVI

Volunjska kola,
vijek dvadeset prvi,
oštar bič
da marva
zastala ne bi...
Danguba,
skupo se plaća...

Putovanje Likom,
snagu mi vraća...
Zelena polja,
kamenom obrasla,
žito dozrelo,
a sjetva
tek završena...

O bože,
da li je to, san ili java?
Vijek dvadeset prvi!
Stihovi moji,
zar vas od teške,
ličke riječi
ne boli glava?

NA TRI KRAJA SVIJETA

Živim,
Na tri kraja,
Svijeta.
U srcu,
U duši...
I samo,
Ponekad,
Van njih!

SIROTICE MOJE

U trenucima nježnosti,
Vi ste,
kao behar
rascvjetalih trešanja
u grudima Mostara...
U trenucima sreće,
kao raspjevane laste,
nad rodnim gradom...
U trenucima, bijesa i gnjeva,
Jače ste,
Od bišćanskih vjetrova i
Neretve, bisera Mostara...

A sad, sirotice moje,
Došlo doba, da plaćete,
od tuge i bola...
Izvor suza, kišno nebo,
nad Mostarom...

I lijte, lijte, suze
sirotice moje...
Ja odlazim,
vječnom boravištu...
Srećni dani, ponovo će doći,
sa lastama
nad rodnim gradom,
A nježnosti, sa beharom,
mostarskih trešanja.

ANĐEO

Putovanje moje,
Ka životu krenu,
Na tom putu,
Sretih,
Anđela,
Na bijelu konju,
Koji mi,
Ne htjede,
Otkriti.
Namjeru svoju!

PROŠLOST

Svoju prošlost,
Moram,
Sam sa sobom,
Da pročešljam...
I da srcem
Čujem.
I tek tada ću
Mrtvom rijekom,
Svog života,
Moći,
Dalje da putujem...

ŽIVOT JE

Život je ovdje,
Daleko od mene...
Prosto ga sramota,
Da društvo mi pravi...
Vuče se mimo mene,
K'o sušna,
K'o gladna,
Godina.
Život je ovdje,
Daleko od mene.

SUDBINA

Sjedim,
Na obali, moje rijeke...
Sa željom
Da joj ispričam,
Svoju, životnu sudbinu...
A ona
I dalje teče,
Teče...
Odlazi negdje,
Daleko...
I ništa me ne sluša,
A ja i dalje,
Priču,
Pričam...

NOVO UŠĆE

Kad rijeka teče,
od izvora
prema ušću...
Tu i nema,
posebnih problema.
A kad joj se,
tako neće,
Ona jurne nazad
pa pogledom
ljute zmije...
Na izvoru,
novo ušće rije!

KOLA SUDBINE

Zaustavi, druškane,
kola sudbine,
jer neću dalje...
Ni ovu vožnju,
nemam para,
da ti platim...
A bogom ti se kunem,
da ne znam,
ni gdje sam pošao;
Al' ipak ti hvala,
na vožnji dosadašnjoj.

PRED VRATIMA ŽIVOTA

Posljednji drhtaj,
Sunca...
Napušta mi čelo.
I tmurni oblak,
Pritiska ramena.
Blijeda kosa,
Sve duža,
I duža...
Oblacima,
Ruku pruža,
Pred vratima,
Otkucava života,
Velika je gužva...

KRIŠKA SRCA

Odlomljena,
kriška srca,
pluta,
rijekom,
nabujalih želja...
Da završi,

Đorđo Radović

na dlanu
nedosanjane
sreće...

OJAĐENA KOLIJEVKA

I bog me ubio,
ako bih odolio,
toplino tvojih dubina,
Hladnoći tvojih očiju,
Ponoru njedara...
Ako bih
i nestao...
istog trena,
na izvoru života,
Zmijo otrovnice,
što truješ i gutaš
Kolijevku,
žednih polja.

POBJEDA NAD ŽIVOTOM

Život me vazda,
tukao,
kandžijom, otrovnicom...
Život me tukao,
a ja se koprco...
I opet,
batine primao,
dok životu tuča
dosadila nije...
I sad,
nad njegovim porazom,
pobjeda se moja,
Smije.

PJESMO MOJA

Pjesmo moja,
hvala tebi,
što besmrtno jesam...
Umrijev juče,
a trajem,
još i danas...

Мисли владике Николаја

АЗБУКА ПОБЕДЕ

Ако победиш све ће ти се дати по Божијем обећању: Ко побиједи, добиће све. Ева би преварена и побеђена од оца сваке лажи, због чега лаж цароваше над потомством њеним све до Христа. А кроз Христа понуди се победа свима синовима који више воле победу од пораза.

Бог је извор и јемство победе твоје над свакиим злом. Богом смо јаки. Сваком је позната она духовита реч коју је изрекао неки Црногорац у одговор на подсмешљиво питање једног Аустријанца: Та колико је вас Црногораца? Нас и Руса – сто милиона! Слично томе можеш и ти победоносно довикнути свакоме злу које наваљује на те: Бог и ја јачи смо од тебе!

Враћај се Богу кад год ослабиш у борби са злом. Он је твоја неисцрпна резерва. Непријатељу ће оскудевати оружје на крају. А теби неће, јер је Творац твој пребогат у оружју, сили и војсци. Ја сам Господ над војскама. његове су војске не од меса и крви, него пламени духови серафима и херувима. Где је Бог ту – је већина. Ако будеш и сам с Богом, бићеш у већини не само над људским војскама него и над васионом.

Гедеон беше прост тежак и вршијаше пшелицу на гумну кад му анђео јави да га је Господ изабрао да поведе народ против злих Медијанаца. Па у страху рече Гедеон: О Господе, чиме ћу ја избавити народ? Гле, ја сам најмањи у народу и у дому оца мојега! А Господ му одговори: Ја ћу бити с тобом, ти ћеш победити Медијанце. Тако се и збило, по речи Господњој. Медијанци су били носиоци зла и слуге сатанске. Тако ћеш и ти победити све слуге сатанске. Ако се срце твоје кад уплаши од множине безбожних слугу сатанских, послушни и чућеш глас Господњи: Ја ћу бити с тобом.

Диши Богом и Бог ће владати целим твојим бићем. Као што плућима удишеш и издишеш ваздух, тако мислима и срцем издиши себе из себе, а удиши живог Бога. Тако ће се Он уселити у тебе, Победоносни, Непобедиви и употребиће те за оруђе своје победе над злом у теби и изван тебе. Будите у мени и ја ћу бити у вама. Како то? Слично као што смо ми у ваздуху и ваздух у нама. Бог је дух, а дух може ући у човека кад човек отвори себе према Богу.

Тем коњу, разум човеку. Ако очистиш разум свој од предрасуда светских и злих навика и страсти, видећеш јасно, како Божија рука управља свим стварима и догађајима и ти ћеш радосно стати уз Бога свога. И гледаћеш чудеса очима својим, како семе Божије победе расте и по свима пољима пораза, болести,

немоћи. Јер је лудост Божија мудрија од људи и слабост Божија јача од људи (Кор. 1,25).

Ево ја сам с вама у све дане до свршетка вијека, рече Господ апостолима; рече и нама. Јер каже: до свршетка вијека, што значи да рече и нама и онима после нас и свима до краја времена, који у Њега верују. А у Њега верују они који Га знају као убијеног и васкрслог, то јест као Победиоца злобе, природе и смрти. Па кад се Он нуди да буде с тобом, зар ћеш ти бежати од великог Победиоца и најпоузданијег савезника и највернијег пријатеља? И куд би побегао од Њега до у вечну пропаст и смрт?

Жури да победиш, јер је дан изласка твога из твог света близу. Жури да победиш све струје смрти у теби и око тебе. Сазреваш као шљива. Здраву шљиву прихватиће домаћин у руку, а кварну пустиће да падне свињама. Победа значи здравље. Који побиједи, даћу му да сједи самном на пријестолу мојему, обећа Истинити, Свемогући.

Здрав дух јесте Божији дух. Он је као здрав ваздух, од кога гину сви микроби. Од здрав духа постаје здрава душа, од здраве душе здраво и тело. Задобити здрав дух, дух Божији, значи задобити највећу победу. Дух је оно што оживљава, тијело не помаже ништа. Многи свети људи и жене живели су насупрот свима правилима научне хигијене, па ипак им је тело било здраво и снажно до најдубље старости.

Исусе Сине Божији, помилуј ме! Нека ти ова молитва не избија из срца. Изговарај име Победиоца смрти, и живот ће се одомаћити у теби. Ово је искуство свих светих подвижника. Именом Исусовим они су победили смрт и наследили живот вечни. Јер нема другог имена под Сунцем које спасава.

Још мало врло мало па ће доћи Онај који треба да дође и неће одоцнити (Јевр. 10,37). А кад дође Он као страшни Судија, разделиће венце победоцима. Примидеш и ти венац, ако се будеш у овом кратком веку определио за Њега, а не против њега. Ево ћу доћи брзо, држи што имаш, да нико не узме вијенца твојега. Тако ти поручује Он.

Ко побиједи, учинићу га стубом у цркви Бога својега и више неће изићи напоље. То обећава Онај који је победио и који позива све људе у Своју победу. Напољу се налази сваки човек који је предан свету: а који је окренут Богу и предан Богу, он није више напољу него унутра у Цркви Божијој, умом и срцем. И после смрти такав ће се видети у небесној цркви као прекрасни стуб цркве. И неће више изићи напоље као Адам, који је због греха изашао напоље из Раја и окрнуо се од Бога ка свету и природи.

Ласкање и лакомство морају победити они који хоће да се назову синовима Божијим. А ту победу лако је задобити сваком ко више цени похвалу од вечнога Бога, него од смртних људи и ко више воли непролазне сласти Раја од пролазних и штетних сласти земље. Каже апостол Павле Солуњанима: Нигде из ласкања не говорисмо вам, нити из лакомства, Бог је сведок. Тако говори победилац.

Љубав је јача од свега, премда не изгледа увек тако. Љубав је јача од злобе и од смрти. Љубав Божија слађа је од меда. Ко њу окуси, опија се њоме занавек и побеђује све. Љубављу према Богу апостоли су победили злобу јеврејску и мач римски и огањ и зверове и моћ природе и смрт. Побеђуј и ти тим непобедивим оруђем.

Мисаона победа претходи свакој другој победи. Ако победиш све своје зле мисли, нећеш ни доћи до злих дела. Добро мисли, па ће ти и Бог добро дати, каже народна пословица. То је сасвим по Јеванђељу. Из срца излазе зле помисли и то погани човека, рекао је Спаситељ. Ако и никакво зло дело не чиниш телом својим, а имаш зле помисли, бићеш нечист и гадан пред Богом. О борби против злих помисли, које сатана сеје по разуму човечјем, говори сва аскетска наука православна. Очисти, дакле, душу своју од злих помисли и бићеш велики победилац и примићеш венац славе од Христа Победиоца.

Надањем веселите се (Рим. 12,12) каже апостол. ко се нада, тај се и бори. Ко има наду, тај и побеђује. Нада је одобрење у страдању, жијак у мраку муке. Надај се добру и добро неће изостати. Нада је лествица која везује душу твоју с небесима; низ ту лествицу доћи ће ти победа и спасење.

(Наставак у идућем броју)

Poučne priče

Razmišljanje izvan okvira

U jednom gradiću, pre mnogo godina, vlasnik malog preduzeća dugovao je veliku svotu novca. Čovek kome je siroti vlasnik dugovao veliki novac bio je veoma neprivlačan momak koga su već pregazile godine. Njemu se dopala ćerka vlasnika preduzeća, inače prava lepotica. Odlučio je da biznismenu ponudi dogovor koji će mu u potpunosti izbrisati dug. Međutim, uslov za brisanje duga bila je ruka njegove ćerke.

Ne treba ni pominjati da je ovaj predlog dočekan sa gađenjem.

Zajmodavac je dao svom dužniku sledeću ponudu: rekao da će dva kamenca staviti u kesu, jedan beli, a jedan crni. Ćerka bi tada morala posegnuti u torbu i izvaditi kamen. Ukoliko kamen bude crn, dug će biti potpuno izbrisan, ali bi se on nakon toga oženio njegovom ćerkom. Ukoliko kamen koji bude izvadila bude bele boje, dug bi se takode izbrisao, s tim da se ćerka se ne bi morala udavati.

Stojeći na šljunkovitoj stazi u bašti utućenog i do kraja poniženog oca i vlasnika preduzeća na ivici propasti, prepredeni zajmodavac se sagnuo i uzeo dva kamena. Dok ih je uzimao, ćerka je primetila da je pokupio dva crna kamenčića i oba ih stavio u kesu.

Zatim je zamolio lepu devojkicu da posegne u torbu i da uzme jedan.

Ćerka je, naravno, imala tri izbora pred sobom:

– da odbije da odaberete kamen iz vreće.

– da izvadi oba kamena iz torbe i raskrinka varalicu.

– ili da iz torbe uzme kamenčić dobro znajući da je crn i žrtvuje sebe za očevu slobodu.

Ona je odabrala četvrtu opciju, iz torbe je izvadila kamenčić, a pre nego što ga je i pogledala on joj je „slučajno” ispao iz ruke među ostali šljunak. Rekla je zajmodavcu:

„Oh, kako sam nespretna. Nema veze, ako pogledate u torbu onaj kamenčić koji je ostao, moći ćete da saznate koji sam kamenčić odabrala.”

Kamenčić koji je ostao u torbi je očigledno crn, i pošto zajmodavac nije hteo da bude označen kao prevarant, morao je da prihvati da je kamenčić koji je ćerka bacila beo i da poništi dug.

Naravoučeniije:

Uvek je moguće prevazići tešku situaciju izlaskom iz uobičajnog okvira razmišljanja, ne treba se prepustiti jedinim ponuđenim mogućnostima onda kada mislite da morate da odaberete.

Potok kao primer

Na potoku, koji je tekao kroz široku pustaru, sastase se jednog jutra tri putnika, sva tri nepoznata jedan drugome: jedno momče, jedan sredovečni trgovac i jedan starac. Pored potoka bio je podignut jedan kamen i na njemu behu urezane ove reči: „Ovaj potok uzmi kao primer u svome životu.”

Odmarajući se kraj potoka, tri putnika počеше razgovarati o tome šta hoće da se kaže rečima urezanim na kamenu.

Momče protumači ovako: „Potok daje svakome putniku da ugasi žeđ, zato i čovek treba da bude prema svakom milostiv i svojim bližnjima koristan.”

Trgovac reče: „Ovaj se potok u početku probija kroz mnoge prepreke i čini velike napore, ali usput prima mnoge pritoke i biva sve bogatiji vodom i

moćniji snagom, dok najzad ne postane silna reka. Prema tome potok nam služi kao primer na koji način da čovek dospe do bogatstva i moći.” Starac je ćutao, a kad ona dvojica navališe na njega da i on kaže svoje mišljenje, on odgovori: „Voda ovoga potoka ništa ne vredi kad se zamuti i zaprlja. Onda ni stoka neće da je pije. Tako je i sa čovečijim životom. Zato, ko hoće da bude poštovan i viden u svetu, mora dajе čist od svakog greha i prljavštine kao bistra voda ovoga potoka.”

– *Postoji samo jedan put za pravednika: Skreni levo, skreni desno, pa nećeš nikud stići. Samo pravim putem dolazi se do cilja.*

Gozba i prijatelji

Čovek je pripremio velikog bika za ražanj, ispekao ga i kad je sve bilo spremno reče kćerki: – Kćeri, pozovi našu familiju i komšije da dođu sjesti da jedu s nama...

Kćerka je izašla malo razmislila i povikala: – Pomozite nam da ugasimo požar u kući mog oca!

Za nekoliko minuta grupa ljudi je izašla da pomogne, a drugi su se ponašali kao da nisu čuli. Ljudi koji su izašli da pomognu su jeli i pili koliko god su mogli.

Otac se okrenuo zapanjeno prema kćerki i rekao: – Ljudi koji su došli, ne poznajem ih? Nikada ih prije nisam vidio. Pa gdje su nam najbliži, prijatelji i rođaci?

Kćerka je rekla: – Oni koji su napustili svoje domove došli su da nam pomognu da ugasimo požar u našoj kući, a ne na gozbu.

Znači, ovo su oni koji zaslužuju velikodušnost i gostoprimstvo.

Zaključak: Ko god nije tu za tebe u trenutku katastrofe, problema, nedaća, ne zovi ga prijateljem, bratom ili porodicom !!!

Priča o jezicima

Ezop je kažu bio rob, i morao je da radi sve što mu gospodar naredi. Jednoga dana gospodar mu je zapovedio da na pijaci kupi za ručak samo ono što je najbolje i ništa drugo.

Ezop ode na pijacu i pokupova samo jezike, koje je svakoga dana spremao za jelo na razne načine. Gostima uskoro dosadiše jezici, pa mu to i rekoše, a on im odgovori.

– Nema ničeg boljeg od jezika. Jezik je izvor mudrosti, on je glas istine i razuma, njime se poučavaju ljudi!

– E, dobro, – reče mu gospodar – onda, molim te, za sutrašnju gozbu kupi ono najgore.

Sutradan je Ezop za ručak ponovo pripremio ručak od jezika.

Kad su mu ponovo prigovorili on im odgovori: Jezik je zaista nešto najgore što postoji na ovom svetu. Jezikom počinju svađe; zbog jezika se ljudi tuže i sude, jezik je uzrok sukoba i ratova.

Jezik jeste glas istine i razuma, ali je isto tako i glas zablude i najvećeg zla – klevete!

Poučna priča o sebičnosti – kako zaraditi „Raj“

Sanjao jednom neki čovek da je umro. Obreo se u jednoj velikoj prostoriji a pored njega stajao čovek sav u belom, prijatno mu se smešeći. Na sredini sobe nalazila se činija puna neke ukusne hrane od čijeg mu je mirisa potekla voda na usta. Oko stola su sedeli ljudi vidno izgledneli, upalih obraza i bolesnog izgleda. Imali su kašike sa veoma dugačkim drškama koje su bile pričvršćene na njihove ruke. Svu su mogli da zahvate hranu iz te velike posude ali pošto je kašika bila duža od njihovih ruku, nisu uspevali da hranu prinesu ustima. Ubrzo je počela svađa, komešanje i grčevita borba. Čovek se stresao na sam pogled njihovog jada i njihovih patnji: „Ovo mora da je pakao, kada imaju hranu a ne mogu da je pojedu.” „Da to je pakao, ali ti ne pripadaš ovde, pođi sa mnom.”

Ušli su u drugu prostoriju. U ovoj sobi stvari su bile iste kao i u prethodnoj. Ali, ovog puta su osobe bile dobro nahranjene i sretne, međusobno su razgovarale zadovoljno se smeškajući. Jedan od ljudi koji je sedeo za stolom svojom kašikom je nahranio čoveka pored sebe a ovaj sledećeg, sve dok svi nisu bili siti i zadovoljni. „Ovo je raj” – zaključio je usnuli čovek. Ovi su naučili hraniti jedni druge, dok su prvi mislili samo na sebe.

„Ljudi koji pokušavaju da ostvare svoju sreću sebičnošću, ignorišući potrebe onih oko sebe završavaju u paklu. A oni koji žive po Božjim zakonima i pomažu drugima idu u raj.”

Anekdote i aforizmi

Kineski filozof

Srpski naučnik Pavle Savić (1909 - 1994) proučavao je oblast nuklearne fizike, fizike visokih pritisaka i niskih temperatura. Dobio je Zlatnu medalju Lomonosova, najveće rusko naučno priznanje. Dok je bio đak, dobio je primedbu od profesora srpskog jezika da na pismenom zadatku nije koristio citate, uz komentar da se bez citata ne vidi da išta čita. Na sledećem pismenom zadatku Pavle je citirao slavnog kineskog filozofa Van Fu Džija. Dobio je odličnu ocenu i pohvalu što je tako brzo prihvatio savet. Samo najbliži njegovi drugovi znali su da pomenuti slavni filozof ne postoji.

Lažov

Alhemičar i avanturista Đuzepe Balsamo bio je i veliki lažov. Jednom u prisustvu kardinala Rohana govorio je kako je poznao Pontija Pilata, te da je njegov veliki prijatelj. Mnoge stvari je opisivao detaljno i u tančine na čuđenje prisutnih. Kardinal se približi njegovom slugi i upita ga:

– Ja ne verujem to što mi vaš gospodar priča. Jer da je tako, on bi sada morao biti star gotovo dve hiljade godina. Da niste i vi bili s njime?

– Ah, ne gospodine – odgovori sluga – moj je gospodar mnogo stariji od mene. Ja sam u njegovoj službi tek četiri stotine godina.

Džingis-kan

Džingis-kan je voleo konje, pa je često za jednog jedinog konja znao osloboditi stotinu robova:– Čovek može biti prijatelj čoveku. Konj je uvek prijatelj čoveku – govorio je.

Jednom je Džingis-kan naredio da se ubije njegov najbolji konj jer je posrnuo u jednom okršaju s neprijateljem:

– Ovaj put je posrnuo, drugi put bi možda pao – rekao je.

Lepota i sjaj velikog dijamanta što ga je Džingis-kan darovao svojoj drugoj ženi Kulan, njoj nije mnogo značio. Nakon nedelju dana provedenih s već pomalo ostarelim ratnikom, rekla je svojoj robinji:

– Moj gospodar nalikuje na ovaj kamen: sjajan je i velik, ali beskoristan.

Ludvig van Betoven

Kad je bio potpuno gluv, Betoven je takođe stvarao, pa su tako nastala mnoga značajna muzička dela. Jednom je rekao:

– Mnogi misle da se sluša samo ušima. Ja sve tonove čak i vidim.

Leteći konj

U drevnoj Indiji, jedan čovek osuđen je na smrt. Kada je kazna izrečena, pao je pred noge svog kralja i zatražio milost. „Gospodaru, ako mi poštedite život”, rekao je, „u roku od godinu dana naučiću vašeg konja da leti.” „Privremeno si slobodan”, rekao je kralj. „Ali ako u roku od godinu dana konj ne poleti, presuda će biti izvršena.” Kada su ga kasnije članovi porodice zabrinuto pitali kako misli da ostvari svoje obećanje, čovek je spokojno odgovorio: „Za godinu dana može da umre kralj, ili da umre konj, ili da umrem ja, a na kraju krajeva, možda taj konj stvarno i poleti!”

Ispit

Prvi svetski rat... Vojvoda Stepa. Jedan oficir koga je Stepa oborio na ispitu jer je tvrdio da će Austrougarska da udari baš preko Drine, kada se to i desilo, pitao je Stepu: „Da li se sećate da ste me oborili na ispitu jer sam rekao da će glavni napad na Srbiju doći preko Drine?”. Stepa je odgovorio: „Sećam se, pa šta”. – „Vidite da sam bio u pravu”, pohvali se oficir. A Stepa mu reče: „Nisi bio u pravu. I oni će proći kao i ti na ispitu!”

Ženidba

Kad su engleskog filozofa F. Bakona upitali, kada je najbolje oženiti se, odgovorio je: – Svako doba je dobro, jer kad si mlad, žena ti je ljubavnica, kad si sredovečan, ona ti je drugarica, a kad si star, ona ti je negovateljica.

Knez Mihailo Obrenović

Po jevropski

Kada je Knez Mihailo Obrenović svom ocu, koga je zvao „koda Milos“, rekao da ne sme tako surovo da se obračunava sa svojim političkim neprijateljima, Miloš mu je odgovorio: „Sinko, kada ti budeš na vlasti, ti radi po jevropski, a dok sam ja na vlasti ima da bude po balkanski“.

Davanje

Poznato je kako je knez Miloš u mladosti svojoj služio nekog domaćina gazda Aksentija u selu Dobrinju. Docije je Miloš postao ustanik i vojvoda i knez. Kao knez i gospodar malene seljačke države seti se Miloš svoga nekadašnjeg gazde Aksentija, pa ga pozove k sebi u goste. Kada Aksentije dođe, knez Miloš ga srdačno dočeka i zadrži duže vremena kao svoga gosta. Pa kad su se narazgovarali o svemu što je bilo i prošlo, povede domaćin svoga gosta da mu pokaže državnu blagajnu. U blagajni je ležao raznolik novac, gomile i vreće srebra i zlata i bakra. Zadivi se Aksentije videći toliko blago kakvo nikad nigde nije video. A Knezu beše milo što se Aksentije tako zadivio sabranom i ušteđenoj imovini narodnoj. Pa htede se Knezu da malo iskuša ovoga prostog i nepismenog seljaka, pa mu reče: – Gazda Akso, činiš ‘voliko, mnogo si ti meni dobra učinio kad sam služio kod tebe. Ne znam kako da ti se odužim. Nego uzmi od ovoga blaga koliko ti drago.

Aksentije se malo zamisli, pogleda u one gomile državnoga blaga, oči mu zavodniše od suza, pa će reći Knezu:

– Gospodaru! ovo je zajedničko blago celog naroda. Pa kad bi svak ovde uzeo koliko bi hteo, brzo bi toga blaga nestalo. Ovde se ne uzima nego se ovde dodaje.

I rekavši ovo, uze kesu iza pojasa, razdreši gajtan, pa izvadi dva srebrna cvancika i baci na onu gomilu.

Čaj i otrov

Nekadašnji britanski premijer Lojd Džordž je jednom u Parlamentu, kao šef liberalne stranke, ljuto napao konzervativce.

Neka dama mu tada ljutito reče:

– Da sam ja vaša žena, sipala bih vam otrov u čaj!

– A da sam ja vaš muž, ja bih taj čaj popio! – odsečno odvrati Lojd Džordž.

Mudre misli

Ako hoćeš prijatelja izgubiti, moraš mu pozajmiti novac.
 Ako je u dvoje tako lepo, kako je tek u troje.
 Bedastoj ženi se izgubi fizička lepota, kada progovori.
 Bez obzira kako se osećaš, ustani, obući se i pokaži najbolje što imaš.
 Bila i povoljna izdaja, izdajnik je gnusan.
 Cenim onoga ko živi da bi učio.
 Celi život, manje, više, krvareći često i bolno, hodamo po ivici žileta, čiji su bridovi ljubav i mržnja ...
 Čak i u najvećoj pustoši naći će se prijatelj koji će već reći neprijatne stvari.
 Čekaš, čekaš, pa dočekaš još nešto gore.
 Da bi se sačuvala knjiga, potrebne su korice. Isto važi i za žene. Muževi ukoričavaju svoje žene u krzno.
 Da biste birali između dva zla, morate isprobati oba.
 Dani godinama postaju sve teži, a moj pogled sve tužniji.
 Fudbal okuplja dve vrste muškaraca: one koji nemaju devojke i one koji imaju žene.
 Gde ima razuma nema izbora. Gde nema izbora svuda je jad.
 Glupaci su svi koji tako izgledaju i polovina od onih koji ne izgledaju tako.
 Glupani danas sve znaju, osim da su oni smo glupani.
 Gore od smrti je kad te izneveri neko kog voliš i ceniš ... jer s tim još moraš živeti...
 Gospodari se rađaju među robovima.
 Herojstvo je očajnički postupak uplašenog čoveka.
 Hoću ćutati da mi ne kažu da lažem.
 I hrabrost može postati navika kao i strah.
 I loš učenik zna danas istine za koje je Arhimed žrtvo-
 vao svoj život.
 Ja nisam mudar, i to znam; drugi nisu mudri, i to ne znaju.
 Ja o svakome čoveku mislim najgore, pa čak i o sebi, i retko kad sam se prevario.
 Kad bi svi ljudi znali šta jedni o drugima govore, na svetu ne bi bilo ni četvorice prijatelja.
 Lepi su lepi samo zato jer su okruženi ružnima.
 Lepota - kad je najmanje odevena, najbolje je odevena.
 Lepše je biti nečija baba nego samo baba.
 Ljubav i lomi i napaja dušu, ali đavolji poriv je grabi i osvaja i protiv njezine volje...
 Ljubav je nedefinisana definicija.
 Ljubav je nekog ostaviti na miru ali uz naklonost i brigu.
 Ljubav je nešto divno - već sam puno čitao o njoj.
 Misli rađaju patnju.
 Mnogi greše iz straha da ne pogreše.
 Most treba preći dok je čvrst, kad postane klimav -

opasno je, kad se počne rušiti - kasno je, a ako se sruši - zauvek ste propustili priliku! ...
 Na kraju života, nećemo se sećati reči naših neprijatelja, već ćutanja naših prijatelja.
 Na početku čovekovog života je neznanje, u zreloj dobi trpljenje, a u starosti žalost.
 Na svetu je puno ludih ljudi, a sranje je kad saznaš da si jedan između njih i ti.
 Najbolja upotreba reči je ćutanje.
 Obično hvalimo druge, da bi sami bili hvaljeni.
 Od iskona, savršenstva su: priroda i - žena ...
 Od svih kritičara najveći je, najgenijalniji i najnepogrešiviji - vreme.
 Ograđivanje principima je iskazivanje slabosti i nesigurnosti...
 Pametna je ona devojka, koja zna odbiti poljubac, tako da ne ostane bez njega.
 Pametni čovek nauči se deset stvari i veruje u jednu, ljudi se nauči jednu a veruje da ih zna deset.
 Pametni ljudi se mogu praviti ludima, obratno je teže.
 Piti bez žeđi i ljubiti se u svakom trenutku, to je sva naša razlika od životinja.
 Retko kada pomišljamo na ono što imamo, a gotovo uvek na ono što nam nedostaje.
 Reči često kriju otrov, samo delo otkriva istinu ...
 Ružno je u životu kad robovanje principima nadvlada osećaje prema ljudima ...
 Samo se u bolesti, zlu i nesreći čovek nauči, šta je to dobro.
 Samo smrt je siguran posao.
 Samo srce čoveku stvarno pripada, sve mu drugo mogu uzeti ili ukrasti...
 Šta vredi galopirati ako se krećemo u pogrešnom pravcu.
 Što nisi objasnio rečima, nećeš ni štapom.
 Teško je saznanje da ljudi kojima si okružen mogu da oprostite sve osim uspeha.
 Teže je primiti savet nego odbiti poklon.
 Tvoja deca imaju samo jedno detinjstvo.
 U prvoj polovini života kvariš zdravlje, u drugoj ga popravljáš.
 Uvek je pravo vreme da se uradi ono što je ispravno.
 Uz velikog čoveka često idu i velike greške.
 Više je opasno, ako jedan put pogrešiš, nego da sto puta pogodiš.
 Za oporavak je potrebno vreme, ali takođe i pravi uslovi.
 Za potpuno osvešćenje je neophodan bol.
 Zalud usta puna molitve ako je srce prazno.
 Život je ono što ti se dešava dok ti praviš planove za život.
 Život uvek ne nudi najljepša izdanja, ali je ipak veliki dar.
 Životinje su moji prijatelji, a ja svoje prijatelje ne jedem.

